пізваного о. Маєвського, який не дав жадного доказу, що він потерпів яку-небудь маєткову страту, і який заперечив в своїй обороні, що він коли небудь був священиком позиваючої корпорації.

“Яке цивільне або маєткове право позиваючої корпорації є нарушене тим, що соборна громада не хоче узнати виключення о. Маєвського, але противно тримає його дальше як свого священика? Позиваюча корпорація не виключила ані не екскомунікувала соборної громади, тому що та одноголосно, з вимком одного тільки члена, заняла таке становище. Колиб навіть таке сталося, (т. є. коли б соборна громада була екскомунікована), то соборна громада могла б дальше існувати як свобідна церква поза заінкорпорованою церквою і могла б мабуть настоювати на тім, що вона дальше є в злуці з їх духовною матірною церквою і що позиваюча корпорація в такій злуці не є. Ані позовники, ані суд не могли б нічого в тій справі зробити. Становище о. Маєвського є таке саме. Він був священиком церкви в Україні й я узнаю, що він таким священиком дальше є. Хоч позиваюча корпорація його виключила, **йому не можна заборонити судовою забороною, щоб він не правив в соборній громаді, так довго як ця автономна громада забажає користуватися його услугами.** Ясно, що колиб він вдавав, що він є священиком заінкорпорованої церкви, то тоді можна б було дістати декларацію, що він не є більше таким священиком, в позві проти него. Але, що соборна громада є вповні обзнакомлена з фактами, така декларація не малаби для неї жадного значенн.”

“Судова заборона, яка забороняє запізваному о. Маєвсському правити в Соборі, а запізваним тростістам забороняє наймати або позволяти йому це робити, є відкинена і позов є відкинений. Запізвані мають дістати кошта позву і апелю, а позовники мають мати кошта пропорціонально спричинені контрпозивом і апелем в справі контрпозиву, який є відкинений.” (Тут треба зазначити, що другі судді в справі коштів не погодились з суддею Труманом і відкинули контрпозив без жадних коштів і не присудили, щоб о. Маєвський віддав антимінс).

КРУТНЯ У. ГОЛОСУ І ВІСТНИКА В СПРАВІ ВИРОКУ СУДУ

Ніде правди діти, вирок апеляційного суду в справі о. Маєвського і соборної громади був страшним ударом для кліки з У. Голосу і Вістника, яка вроїла собі, що Українська Православна Церква в Канаді — то власність кількох одиниць, а то о. Савчука, п. Мир. Стечишина і ще кількох з їх компанії.

У. Голос не знав і ще не знає, на яку стати. Він написав вже три новинки про вирок апеляційного суду і в кожній з них є цілком відмінна історія, а всі вони разом цілковито собі перечать. В першій новинці У. Г. старався впевнити своїх читачів, що то не о. Маєвський і не соборна громада, але консисторія і її помічники Богонос і Бугера, виграли апель, або що найменше, що ніхто його ані не виграв ані не програв, бо й навіть кошта обі сторони мусять платити. Вже в другій новинці У. Г. з великим болем серця мусів признатися, що він “мимоволі” (хоч це було навмисне) зробив похибку за кошта. Однак щоб дальше замотати справу, п. Мир. Стечишин, який без сумніву може дістати пальму першенства між українськими редакторами за свій спеціяльний спосіб “правдивого” реферовання ріжних справ, так політичних як і церковних, написав дослівно таке в другій новинці (з 22 березня) про цю справу, нібито подаючи “дослівний” український перевід частини вироку:

> “Признати відклик і відіслати (до кого?) позов з коштами Рішення з відосланням проти-позву буде оставати.”

Правда, що всім читачам У. Г. було з того ясно як на долоні, який то вирок суд дав!? Суд **“відослав позов з коштами.”** Ми пропонуємо, щоби п. Мир. Стечишин оголосив конкурс для читачів У. Г., щоб відгадали, що то має означати, що суд “відослав позов з коштами.” І до кого був “відесланий” проти-позов?

п. Мир. Стечишин вдає семилітну дитину і переводить англійські слова “дисмис ді екшон від кастс” як “відослати позов з коштами,” знаючи дуже добре, що слово “дисмис” тут означає “відкинути,” і що правдивий перевід тих англійських слів є “відкинути позов з коштами.” Це є технічна фраза, яка означає, що позовники стратили позов і мають заплатити кошта.

Але вже в третій новинці У. Г. є знов цілком інша історія. Видко читачі У. Г. мусіли писати листи до п. Стечишина з домаганням вияснити їм, що в дійсності було з цілим тим вироком і чому то У. Г. написав дві новинки, які собі цілком перечать. Видко, що на таке домагання п. Стечишин мусів ще одну новинку написати в У. Г. з 29 березня. Читачі У. Г. видко мусіли в своїх листах закидати п. Стечишиному, що він таки здорово “пробрехався” в своїх двох новинках, бо ті самі читачі мали нагоду вичитати і в Н. Шляху і в вінніпеських анг. дневниках Фрі Прес і Трібюн, що о. **Маєвський і соборна громада виграли апель і що доміньяльна корпорація і пп. Богонос і Бугера мають заплатити кошта розправи й апелю.** п. Стечишин не відважився написати, що Фрі Прес і Трібюн не написали правди. За те він відважився написати в заголовку третої новинки таке: “Хто помилився, а хто збрехав.” а в самій новинці пише, що п. В. Свистун “збрехав” в Н. Шляху, бо там він ужив аж півтора шпальти, хоч самий вирок має всего навсего тільки три речення.

Тут знов п. Стечишин здорово пробрехався. Бо самий формальний вирок суду має більше як сторону, а до того, коли правда п. Стечишина, що вирок тільки має три коротенькі речення, то чому п. Стечишин подав **аж шість довгих уступів з того вироку в першій своїй новинці і ті шість уступів забрали три чверті цілої шпальти.** До речі треба сказати, що п. Свистун в новинці поданій в Н. Шляху цитував з рішень суддів, **а ті рішення разом займають 48 сторін.**

Брехливість п. Стечишина, якою він постійно послугується в теперішній церковній боротьбі, (а треба додати, що він є членом консисторії, і кому як кому але членові консисторії Церкви таки не пасує брехати), очевидно виходить на верх з самих його трьох новинок. При кінці третої новинки він подає ось що:

“Дозвіл апелювати.

> В понеділок 27 березня апеляційний суд помимо сильного спротиву адвокатів Маєвського, дав адвокатам Гіпові й Арсеничові свою згоду на внесення відклику проти його рішення до найвищого суду Канади.”

Мимоволі насувається отце питання: Чомуж діставати позволення апелювати до найвищого суду для консисторії корпорації і пп. Богоноса і Бугери, коли вони виграли апель?

Відповідь ясна: **Апелюють тільки ті, які програли.** о. Маєвський і соборна громада апель виграли, хоч п. Стечишин і о. Савчук старались брехливо представити в У. Г. і в Вістнику, що в дійсности о. Маєвський і соборна громада того апелю не виграли.

Та навіть і в тій вище наведеній коротенькій новинці п. Стечишин, уживаючи його власний вираз, збрехав аж два рази. Перше, неправда, що “адвокати Маєвського” ставили сильний спротив проти позволення апелювати; вони тільки хотіли забезпечення коштів, бо справа такого позволення є в цілковитій дискреції суду. Друге, в суді був тільки самий адвокат Гіп, а Арсенича там не було, і тому суд не міг дати позволення Арсеничу, якого там не було.

Коли отже п. Мир. Стечишин пописувався так аж в трьох новинках, то о. Савчук ограничився на одній але за те довгій статті, бо вона займає цілу сторону і шпальту Вістника з 15 березня. Там він потішає себе тим, що суд відкинув контрпозив о. Маєвського. З того факту о. Савчук робить чотири дуже цікаві але й рівночасно дитинні заключення. Хоч суд вирішив через відкинення позву консисторії і через узгляднення апелю о. Маєвського, (і то в писаних рішеннях суддів), **що о. Маєвський є правним православним священиком і то священиком Української Православної Церкви в Канаді** (незаінкорпорованої), то о. Савчук дурить читачів Вістника, що відкинення контрпозиву о. Маєвського означає, що о. Маєвський не є жадним священиком, хоч о. Савчук знає, що о. Маєвський має право дальше правити в соборі.

Ми вже нераз мали нагоду виказати вірним нашої Церкви, що п. Мир. Стечишин і о. Савчук залюбки послугуються, і то свідомо, неправдою в їх боротьбі з о. Маєвським і соборною громадою. Перекручення фактів і навіть самої основи нашої Церкви було їх звичайним оружам. Вважаємо, що варто буде подати (хоч в скороченню) три суперечні собі новинки п. Мир. Стечишина, а також статтю о. Савчука, одну за другою, так щоб і найбільш невірні Томи в нашій Церкві вже раз переконались про “правдомовність” двох головних членів консисторії, а з них один в англійських газетах деколи називає себе вже навіть “бішопом.”

“Правда” про вирок суду в У. Голосі.

Перша новинка з 15 березня, поміщена під назвою “Вирок апеляційного суду в справі Маєвського,” подає такі висновки п. М. Стечишина:

“1) Суд признає, що хоч соборна громада не ухвалила резолюції, що належить до Української Греко-Православної Церкви, то настільки поробила кроків такого самого значіння, що не може тепер заперечувати своєї приналежности до неї.

“2) Суд стає на становищі, що на основі закона церковні трости є тільки для законного удержування церковного майна. Вони не мають нічого ні з приниманням, ні з усуванням священиків, не платять платні священикам і взагалі не мають духовної юрисдикції, отже через те відпадає домагання судової заборони проти них.

“3) Суд вважає себе некомпетентним уневажнити засуд церковного суду та епископа, отже признає, що виключення Маєвського є важне. Однакож домагання судової заборони проти нього є занадто драстичне, бо знехтування цеї заборони потягає за собою обвинувачення за зневагу суду та увязнення.

“4) Суд вважає, що засуджений священик повинен покоритися епископові, признати у вдоволяючий спосіб його авторітет і старатися таким робом о усунення засуду, бо спори такого рода роблять більше шкоди, чим добра для церкви.

“5) Суд відкликає позов Маєвського з домаганням $50,000 відшкодування против консисторії, церковного суду і епископа.

6) Кошти судової розправи і відклику мають заплатити обі сторони.”

В другій новинці У. Г. з 22 березня, **“Як судді розуміли справу,”** п. Стечишин наводить уривок з рішення судді Денніставна і потім долає ось що:

“В виду такого цікавого розуміння справи не дивно, що судді видали таке рішення яке видали.

“При цій нагоді вважаємо за відповідне долучити заввагу, що, подаючи минувшого тижня новинку про вирок апеляційного суду в новицій справі, ми мимоволі зробили похибку при переповіданню правничих фраз. Буквально два послідні речення вироку кажуть так:

“Признати відклик і відіслати позов з коштами. Рішення з відосланним проти-позву буде оставати.”

Третя новинка з 29 березня ще більш цікава. Тій новинці п. Стечишин дає пророчистий наголовок: “Хто помилився, а хто збрехав.” Поступаючи після засади “злодій кричить: ловіть злодія” п. Мир. Стечишин старається відвернути закид брехливости від себе і кинути його на особу п. В. Свистуна. Ось та новинка, яка дає цікаву характеристику метод, яких вживають члени консисторії:

“В 11 ч. “Українського Голосу” була подана новинка про вирок апеляційного суду в справі Маєвського. Вирок був виданий 13 березня того самого дня, коли згадане число “Українського Голосу” ішло до друку, а що вирок тоді ще не був зарекордований, то ми подали його так, як розуміли його ті, що були в суді. Самий вирок був зарекордований в суді два дні пізніше, а саме 15 березня, і тоді показалося, що в деяких подробицях він ріжниться від того, що ми подали.

“Завдання “поправити” нас взяв на себе п. В. Свистун в “Новім Шляху” з 20 березня, отже 5 днів після того, як вирок був вже зарекордований і п. Свистун мав його в руках. Одначе коли цей вирок в дійсности обмежується до трох речень, то п. Свистун ужив на нього більш півтори шпальти друку, включаючи до вироку опінії трох поодиноких суддів, що одні другим перечили (через те вони й були окремо написані). Правда, він витягає з тих опіній тільки те, що йому на руку, а решту пропускає. Тому нам лишається відповісти йому на його лад, що поза один уступ з його “поправки” всі прочі уступи — довжиною півтори шпальти друку — є рішучо неточні, або таки явно неправдиві.

“Правда є, що апеляційний суд: 1. уневажнив судову заборону, видану в грудні суддею Донованом, 2) признав кошти Маєвському і тростам Собору і 3) від **кинув контрпозов Маєвського. Нічого більше у вироку нема!”**

Даймо тепер слово о. Савчуку, голові консисторії і адміністратору, який в англійських газетах зве себе “бішопом.”. Ось які “заключення” робить він в своїй довжезній статті “Вирок апеляційного суду в справі Маєвського” в Вістнику з 15 березня.

“Апеляційний суд, відкидаючи позов Маєвського, тим самим ствердив, що:

“1. Виключення Маєвського церковним судом, як священика й члена Української Греко-Православної Церкви в Канаді, є важне і зобовязуюче.

“2. Статут Української Греко-Православної Церкви в Канаді, головно відносно церковного суду, є законний, правосильний і зобовязуючий.

“3. Архиєпископ о. Іоанн Теодорович є повноправним Єпископом Української Греко-Православної Церкви в Канаді, о. С. В. Савчук є повноправним адміністратором Церкви, всі члени Консисторії і члени Церковної Судової Комісії є повноправними урядниками та членами Церкви.

“4. Закиди Маєвського про “зраду” й “запродання” Церкви патріярхові, про зломання канонів і про відступлення членів церковного проводу від віри, обрядів, науки, канонів, дисципліни й практики Української Греко-Православної Церкви в Канаді були і є безосновні.”

Поминаючи справу урядовання епископа як епископа, і членів консисторії як таких членів, і поминаючи їхнє членство в Церкві, якого в суді адвокати о. Маєвського не хотіли оспорювати, ви побачите, що по думці о. Савчука:

1) Суд признав, що “виключення Маєвського церковним судом . . є важне і зобовязуюче,” але в тойже час той самий суд позволив тому самому о. Маєвському дальше правити в соборі.

2) Що статут доміньяльної корпорації “є законний, правильний і зобовязуючий,” але в той самий час суд признав, що о. Маєвський, який поломив той статут, може дальше правити в соборі.

3) Що закиди про “зраду” і “запродання” і про зломання канонів і т. д. церковного проводу “є безосновні і т. д.”, але в той самий час суддя Денніставн виразно говорить, що суд над о. Маєвським був проти канонів Церкви, і всі судді признають, що “зрада” і тд. того проводу була якраз причиною непорозуміння в Церкві а зосібна причиною процесу.

Ми навели тільки чотири “заключення” о. Савчука з його довжезної статті, що занимає близько півтора сторони Вістника. В тій статті о. Савчук аж пріє, щоб “доказати,” що консисторія таки не програла, а програв таки о. Маєвський, бо його контрпозив суд відкинув **без коштів.** Щоб доказати те, чого в дійсности суд ніяк не вирішив, о. Савчук подає в детайлях контрпозив о. Маєвського, в якім він просив суд о відшкодування і декларації в деяких справах. о. Савчук передає детально ті всі уступи в контрпозиві і по кождім заявляє: “Апеляційний суд це домагання відкинув і бажаної декларації не видав.”

В дійсности суд відкинув контрпозив о. Маєвського, **не входячи зовсім в справи там піднесені і не вирішуючи зовсім тих справ,** що й підчеркує в своїм рішенню суддя Робсон.

Пощо отже та ціла крутанина о. Савчука? Кому це на користь?

Все таки ми думаємо, що вже прийшов час, щоб отворились очі тим всім, **які ще вірять нашій консисторії.**

ЗЛОБА, ЗЛОБА І ЩЕ РАЗ ЗЛОБА.

Читачі Вістника й У. Голосу знають міру ненависті і злоби звісної нашої кліки до особи о. Маєвського хочби з того, що ті два часописи ніколи не пишуть про о. Маєвського як священика, але завсіди трактують його як несвященика, як світську людину. Те саме вони роблять і по вироку апеляційного суду, **який признав своїм рішенням, що о. Маєвський є повноправним священиком української Православної Церкви.**

Але вони співали цілком інакшої в часі переслухання в апеляційнім суді. Адвокат консисторії п. Гіп заявив перед суддями, що **вони признають о. Маєвського як дійсного священика,** тільки відмовляють йому права священика в доміньяльній корпорації. В своїм аргументі для суддів, п. Гіп, адвокат консисторії, пише про о. Маєвського таке:

> **“Він (о. Маєвський) не був виключений з священства в якій небудь другій церкві поза заінкорпоровану церкву. Коли він був священиком Київської церкви (так як він твердить), або якої небудь другої церкви взагалі, поза позиваючою церквою, то він таким священиком на дальше лишається. Його загальне висвячення як священика не є нарушене цим виключенням. Вирок виключення нарушує його сан (як священика) тільки в цій позиваючій церкві.”**

А в другім місці того самого аргументу адвокат консисторії дає ось таку заяву відносно **особи, характеру і церковної праці о. Маєвського,** а також відносно **ваги соборної громади для цілої Церкви.** І він підчеркує, що пише це **на уповноважнення своїх клієнтів,** себто консисторії і пп. Богоноса і Бугери. Те що п. Гіп заявив відносно о. Маєвського, висказує не його особисті думки але думки консисторії. Ось вони:

> “Адвокати респондентів (себто Консисторії) дістали уповноважнення зробити ось таку загальну заввагу відносно цего сумного процесу.
>
> Поза окремі акти, щодо яких є скарга, **характер і здібности о. Маєвського не були ніколи квестіоновані ані епископом ані кимбудь з властей резпондентів (т. є. консисторії), і його вартість взагалі як здобуток для добра церкви як цілости була належно і вповні признана цілий час респондентами; як також була признана загальна праця соборної парафії і її надзвичайна важність як центральної і соборної парафії для будучности церкви.**
>
> **Тільки таким признанням і як найкращою доброю волею супроти о. Маєвського руководилися і дальше руководяться церковні власти.** Вони переконані, що одинока серіозна квестія, про яку розходиться в цій цілій справі, є квестія основної єдности в церкві, порядку і дисципліни.”

Суддя Робсон наводить в своїм рішенню ті два уступи заргументу п. Гіпа і робить таку замітку про відношення о. Савчука до о. Маєвського:

“Цій заяві (себто п. Гіпа) цілком перечить острий тон того, хто виступав як прокуратор” (о. Савчук виступав на церковнім суді як прокуратор проти о. Маєвського).

До замітки судді Робсона треба додати, що конситорія все виказувала проти о. Маєвського тільки “острий тон” або просто ненависть і то не тільки перед апеляційним судом **але й по вироку того суду. І** нині консисторія, о. Савчук, о. Кудрик і п. Стечишин, постійно титулують о. Маєвського тільки “Маєвський”

або "П. Маєвський," та ще й стараються вмовити в читачів Вістника й У. Г. начебто суд також трактував о. Маєвського, як світську людину, **хоч суд признав, що о. Маєвський є правним православним священником.**

Питаємо членів консисторії, чому то вони вважали о. Маєвського священником в аргументах перед судом, а перед судом і по суді публично дальше підчеркують, що о. Маєвський не є священником?

КРУТНЯ КОНСИСТОРІЇ З КАНОНАМИ.

Адвокати консисторії відпекуються "старих канонів," хоч о. Савчук присягнув на суді, що "старі канони" є канонами нашої Церкви.

Вірні нашої Церкви знають добре, що від Семого Собору наша консисторія все твердила, що "старі канони" є для нашої Церкви обовязкові і що київські канони нас зовсім не обовязують. На Семім Соборі о. Кудрик сказав, що київські канони для нашої Церкви цілком не потрібні, або що вони такі потрібні для нашої Церкви як Свистунів памфлет, а про той памфлет о. Кудрик писав не тільки що він непотрібний але й шкідливий для нашої Церкви.

о. Савчук, який ще в березні 1935, то є ще перед Семим Собором, писав, що наша Церква тримається старих а не київських канонів, заприсягнув перед суддею Донованом таке: (Подаємо з судових рекордів точний перевід на українську мову)

"Гіп — Чартер і статут говорять про канони старої Греко Православної Церкви. Чи позиваюча корпорація приняла деякі з тих канонів, з тих старих канонів?"

о. Савчук — **Позиваюча корпорація, так, в 1935 році приняла резолюцію — перед заінкорпорованням церкви наша церква трималася тих канонів так як і другі східні православні церкви, але в 1935 році принята була резолюція, яка більш докладно описала наш чартер щодо тих канонів."**

Гіп — Ся резолюція вже є перед судом як доказ?

о. Савчук — Так.

Гіп — Ви розуміли під тим резолюцію останного Собору?

о. Савчук — Так, це є екзибит 23, а екзибіт 23А є переводом.

Гіп — Отче Савчук, чи ті старі канони можна знайти в якій небудь приписаній формі або книжці?

о. Савчук — Так, можна.

Гіп — Чи ви маєте таку книжку?

о. Савчук — Я маю її з собою.

Гіп — Чи можете предложити її судові?

о. Савчук — Я хочу предложити сю книжку."

При сім о. Савчук предложив як екзибіт ч. 30 книжку старих канонів церкви, як канонів зобовязуючих нашу Церкву в Канаді.

Що однак сталось пізнійше? Пізнійше показалось, як це зазначує суддя Денніставн в своїм рішенню, що при судженню о. Маєвського церковний суд не поступав після тих старих канонів. Це побачили адвокати консисторії трохи за пізно, бо аж що переслуханню в апеляційнім суді, де п. Свистун ясно доказав, що "суд" над о. Маєвським був проти тих старих канонів. На самім суді п. Арсенич мав дати аргумент для консисторії відносно канонів, але сказав, що він не був приготований і попросив, щоб суд дав йому нагоду дати додатковий аргумент на письмі. Суд на це позволив. В тім додатковім аргументі, підписанім адв. Гіпом, адвокати консисторії пишуть ось таке про старі канони, (і ми подаємо це в точнім переводі на українську мову):

"Респонденти (себто позиваюча сторона, то є консисторія і тд.) піддають думку, що нема достаточного доказу, що позиваюча церква приняла які будь з тих старих канонів. Одинокий доказ на це є в екзибіті 23А (протоколі з Семого Собору), який виказує, що Собор з 1935 року "констатує, що Українська Греко-Православна Церква в Канаді стояла й стоїть відносно канонів на тому самому становищі, що і всі інші православні церкви, а в практичних справах поступає після свого статута й чартеру, як самостійна церковна організація; колиж виринає спеціяльне канонічне питання в конкретній формі, його рішається після спеціяльних студій знавцями, покликаними в цій справі церковними властями" Ми піддаємо гадку, що повище наведений уступ **не вистарчає** як доказ, що ті канони були приняті.

в) Ми признаємо, що в Аргументі Респондентів (себто консисторії ітд.) на ст. 9, параграф 20, ми висказали відмінний погляд респондентів щодо зобовязуючої сили канонів в теперішній справі; але докладнійша екзамінація наведеного уступу (т. є. резолюції про канони) з протоколів Собору з 1935 року приводить нас до заключення, **що попередна опінія респондентів була помилкова."**

Так отже вірні Церкви можуть бачити, що консисторія **нині** каже про старі канони **"ні"**, коли ще **вчера** кричала під небеса **"так."** Таж защо головно провадиться в нас така запекла боротьба? Таж чому то консисторія так завзялась позбутись о. Маєвського не тільки як священика але навіть як члена церкви? Та чому така ненависть о. Савчука до о. Маєвського, що суддя Робсон спеціяльно це підчеркує в своїм рішенню? Та чому ж тільки громів посипалось на п. Свистуна, **як не за ті канони?** Та чи не писала все консисторія, головно о. Савчук від 1935 року, що наша Церква має ті самі старі канони, що й другі православні церкви і що київські канони то не наші? До того ще о. Савчук під присягою зізнає на суді, що корпорація на Соборі 1935 року приняла старі канони. **А вже по суді адвокати консисторії відрікаються тих самих канонів, за які консисторія тільки звела боротьби.**

Це лишній доказ, якою крутнею консисторія воює. Що-як-що, але цей процес повинен вже раз отворити очі всіх вірних на ту крутню консисторії, а головно на "політику" о. Савчука, який якраз поставив цілу церкву в теперішне важке положення, **бо він перший публично заявив, що наша церква тримається старих канонів,** хоч перед тим всі; а головно о. Кудрик, списали цілі стоси паперу і дали сотні проповідей і промов проти тих самих старих канонів. На соборі їх приняли, ба-ще й підтвердили що о. Савчук є непомильний щодо свого канонічного становища, а тут, як грім з ясного неба, ті старі канони в Консисторії вже не є наші канони. А що київських Консисторія також не визнає, то виходить ціла комедія: **що Українська Православна Церква в Канаді одинока в світі не має жадних канонів, хоч за ті канони вже є боротьба через кілька літ.**

Ця справа з канонами повинна бути дальшим показчиком для вірних нашої церкви, яких то людей має вона в своїм "проводі," в своїй консисторії. А специяльно, якого то знатока від канонів має вона в особі о. мітрата, адміністратора і голови консисторії, о. С. В. Савчука.

ЗАКЛИК.

(Докінчення з ст. 1).

диктатом і самий єпископ коли тільки він перебуває в Канаді. Стали проти того становища і другі члени консисторії, навіть о. Кудрик, який самий дуже твердо стояв на тім же становищі перед т. зв. Семим Собором Церкви. Що це за становище: Це оборона київської канонічної основи нашої Церкви. Це оборона независимости нашої Церкви перед чужими. Це недопущення нашої Церкви піти під покров і юрисдикцію царгородського патріярха, який вже раз продав був нашу Церкву Москві. Це оборона автономії церковних громад нашої Церкви. Це оборона права до духовної юрисдикції для нашої Церкви в Канаді, яка істнує окремо від корпорації, юрисдикції, яку наважилась захопити домініяльна корпорація, що є зорганізована тільки для дочасних, а не духовних справ Церкви.

Одним словом, соборна громада в тім процесі обороняла соборноправність, київську канонічну основу нашої Церкви, її автокефалію і незалежність від чужих патріярхів, священичу гідність одного з її священиків, (чим оборонена гідність всіх других священиків Церкви), автономію церковних громад та їх незалежність, а також незалежність цілої духовної Церкви від корпорації, яка загарбала духовну юрисдикцію Церкви.

З причини важности судового рішення, яке консисторія або її члени зараз по суді старалися представити в цілком мильному світлі, бо писали в Вістнику й У. Г. так начеб то корпорація таки виграла, тепер та сама консисторія говорить, що хоче робити відклик проти того судового рішення до найвищого суду в Отаві. Хоч кошта такого апелю спадуть головно на позиваючу сторону, соборна громада буде мати також свої кошта, а соборна громада ще не сплатила своїм адвокатам всіх зобовязань за теперішну їх роботу.

Тому від імені тої громади і Братства Оборони Рідної Церкви ми кличемо до всіх щирих синів нашої Церкви, які хочуть бачити її вільною і соборноправною, і які не хочуть, щоб в нас повторялися ті самі клопоти, які були в других церквах з подібними корпораціями як наша домініяльна корпорація, щоб **вони негайно дали свої жертви на кошти розправи.**

Відзиваємось головно до всіх членів Братства Оборони Рідної Церкви і читачів Рідної Церкви. **Зосібна відзиваємось до церковних громад.** Громади повинні від себе післати жертви на кошта, бо в сім процесі права громад є найбільше зачеплені. **Соборна громада сама не повинна нести тягару. Той тягар повинен бути розложений і на другі громади.** Тому хай громади заразже ухвалять певні і то щедрі жертви на кошта процесу.

До тепер вже зложило жертви на сю ціль гарне число членів Церкви з Вінніпегу і з кольоній. Їх імена будуть оголошені в наступнім числі Рідної Церкви.

Жертви і збірки слати на адресу:

Ukrainian Church Defence Brotherhood,
606 McArthur Bldg., Winnipeg, Man.

або на адресу:

Ukrainian Orthodox Cathedral,
820 Burrows Ave., Winnipeg, Man.

РІДНА ЦЕРКВА

БЮЛЕТЕНЬ БРАЦТВА ОБОРОНИ РІДНОЇ ЦЕРКВИ

UKRAINIAN CHURCH

BULLETIN OF THE UKRAINIAN CHURCH DEFENCE BROTHERHOOD

Число 1, Рік V. ВІННІПЕГ, МАН., ЛИПЕНЬ, 1940. Winnipeg, Man., July, 1940. Vol. V, No. 1.

Корпорація програла процес

СОБОРНА ГРОМАДА Й о. МАЄВСЬКИЙ ЗНОВ ВИГРАЛИ АПЕЛЬ.

Соборна громада й о. Маєвський віднесли світлу побіду в процесі, який зачала проти них корпорація Української Православної Церкви в Канаді через свою консисторію, а з ними П. Богоніс і Ю. Бугера. Та світла побіда є побідою також для Братства Оборони Рідної Церкви й його органу Рідна Церква, бо Найвищий Суд Канади своїм рішенням підтвердив становище, яке Братство Оборони Рідної Церкви постійно занимало в часі розколу, який триває в нашій Церкві вже через пять літ. Виграну в Найвищому Суді в Отаві треба завдячити до великої міри голові Братства Оборони Рідної Церкви п. В. Свистунові, який своєю витревалістю на тій позиції, яку він заняв в часі церковного непорозуміння, а також своєю величезною працею над приготуванням як адвокат в тім величезнім процесі, причинився дуже багато до успішного його закінчення. До побіди причинилися також адвокати Г. Е. Бергмен, К.С. і П. С. Ламонт, К.С.

Консисторія потерпіла страшну поразку. Вона стояла на становищу, що корпорація то Церква. Консисторія зарядила, що корпорація відбула "суд" над о. Маєвським. Корпорація не мала найменшого права о. Маєвського судити й екскомунікувати. Моглаб це була зробити Церква, як булоб за що о. Маєвського судити, але **Церква його не судила.**

Що вирішив Найвищий Суд?

Рішення Найвищого Суду, який на 29 червня ц. р. відкинув апель корпорації Церкви, Богоноса й Бугери, й узгляднив (одобрив) "крос-апель" (перехрестний апель о. Маєвського), має дуже важні й далекосяглі наслідки для цілої Української Православної Церкви в Канаді. Найвищий Суд не тільки вирішив справу самого о. Маєвського й соборної громади та їх відношення до цілої Церкви, **але зокрема вирішив справу корпорації Української Прав. Церкви та її відношення так до цілої Української Греко-Православної Церкви, як і до поодиноких православних громад.**

1). Головна вага рішення Найвищого суду лежить в тому, що Найвищий суд **одноголосно** (значить всі пять суддів його), вирішив, що домініяльна корпорація Церкви, яка існує від 1929 року, **є**

(Докінчення на ст. 12.)

МИР. СТЕЧИШИН ДАЛЬШЕ „КАЛАМУТИТЬ"

Редактор У. Г., який рівночасно є членом консисторії, додержав свого "тону" у своїх репортажах про церковну справу. Він так само "вірно і правдиво" представив в У. Г. з 10 липня 1940 рішення Найвищого Суду, як це він зробив був з рішенням Апеляційного Суду Манітоби. Читачі У. Г. памятають, які смішні і крайно брехливі річи він був подав в У. Г. про рішення Апеляційного Суду. Не хотів він знищити своєї слави щодо "вірного і правдивого" репортування і про рішення Найвищого Суду Канади.

Цікаве те, що свій репортаж про рішення того Суду він подає нібито на основі "газетних звідомлень." Такі звідомлення дала "Кенедієн Прес." Подаємо для наших читачів поруч себе новинку, яку "Кенедієн Прес" розіслала по цілій Канаді, а також і новинку п. редактора У. Г., яка малаб бути оперта на новинці "Кенедієн Прес." **Старайтеся, читачі, побачити, чи є яка подібність між новинкою "Кенедієн Прес" і новинкою У. Г. і** рівночасно самі судіть про "вірність і правдомовність" редактора У. Г. і члена консисторії.

"КЕНЕДІЄН ПРЕС" ПРО АПЕЛЬ В НАЙВИЩОМУ СУДІ.

"Кенедієн Прес" подала з Оттави таку новинку з датою 3 липня:

"Сан Петра Маєвського, пароха Українського Греко-Православного Собору св. Покрови у Вінніпегу, остався незмінений внаслідок рішення Найвищого Суду Канади, яке сьогодні оповіщено.

"Суд відмовився видати заборону (інджонкшин), якої хотіла Українська Греко-Православна Церква в Канаді, іменно щоби було заборонено священикові (Маєвському) дальше відправляти як священикові церкви, і щоб тростам собору заборонено позволити йому на священичі відправи.

"Суд не видав рішення щодо важности вироку церковного суду, яким о. Маєвський зістав суспендований з церкви, але рішив, що цивільні суди не можуть надати законної сили духовному вироку і що тут не йде про майно або іншу законну справу, яка оправдала би такий присуд.

"Спір сягає взад до 1936 року і відноситься до розпорядку архиєпископа Івана Теодоровича з Філядельфії, голови Української Греко-Православної Церкви в Канаді і Злучених Державах, який суспендував священика. Суспенза наступила наслідком недозволеної передачі через радіо Служби Божої о. Маєвським.

"Він (Маєвський) продовжував правити богослуження як звичайно і Українська Греко-Православна Церква в Канаді, **заінкорпороване тіло під федеральним актом в 1929,** звернулося по інджонкшин до манітобських судів, а також до-

(Докінчення на ст. 12.)

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС ПРО АПЕЛЬ В НАЙВИЩОМУ СУДІ.

"Приймаючи, що т. зв. Український Православний Собор в Вінніпегу не належить до Української Греко-Православної Церкви в Канаді, найвищий суд Канади відкинув відклик цеї церкви проти рішення манітобського апеляційного суду в справі загально відомій, як справа Маєвського. Рішення найвищого суду Канади оповіщено в середу, 3-го липня.

Рішення суду не було однодушне. Справу переслухувало пять суддів, однакож тільки три з них погодилися на повище рішення, яке є й обовязуюче, як рішення більшости. Ці три судді це О. С. Крокет, Петрик Кервин і Т. Рінфре. Два інші судді, Г. Дейвис і А. Б. Годсон, підписали окрему опінію. З суддів, які рішили проти Української Греко-Православної Церкви, перший є презбитеріянин, два другі римо-католики. Судді, що не погодилися з рішенням більшости, перший є англіканин, другий презбитеріянин.

Більшість суддів стала на тім, що нема рекорду, який би доказував, що соборна громада ухвалила резолюцію, що вона належить до Української Греко-Православної Церкви. Статута громади, де вона в першім параграфі стверджує свою приналежність до Української Греко-Православної Церкви, та чисельних заяв і відозв, де вона те саме говорила, суд не приняв за вистарчаючі докази, погоджуючись в тім з рішенням манітобського апеляційного суду. Згідно з цим основним заложенням найвищий суд поробив і дальші висновки. Як соборна гро

(Докінчення на ст. 12.)

РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ КАНАДИ

РІШЕННЯ П. СУДДІ КЕРВІНА.

На самім вступі п. суддя Кервін подає, що корпорація Української Греко Православної Церкви в Канаді, Йосип Богоніс і Юрій Бугера запізвали до суду Тростів Українського Православного Собору св. Покрови в Вінніпегу й о. Петра Маєвського настоятеля Собору. Дальше він переповідає історію процесу аж до апелю до Найвищого Суду Канади в Отаві, а іменно, що в першій розправі перед п. суддею Донованом позиваюча сторона виграла, бо п. суддя Донован дав вирок, яким заборонив о. П. Маєвському обслугувати соборну громаду, а тростам соборної громади заборонив його тримати як пароха, а крім того відкинув контрпозив о. Маєвського, в якім він домагався відшкодування за усунення його з Церкви як священика й члена Церкви. Проти того засуду трости соборної громади й о. Маєвський внесли апель до Апеляційного Суду Манітоби. Апеляційний Суд цей апель узглядив, видаючи вирок в користь тростів соборної громади й о. Маєвського і рівночасно відкинув апель щодо контрпозиву о. Маєвського. Проти вироку Апеляційного Суду Манітоби корпорація Укр. Православної Церкви в Канаді й Й. Богоніс та Ю. Бугера внесли відклик (апель) до Найвищого Суду Канади. В часі переслухання апелю в Найвищому Суді в Отаві, адвокати обох сторін згодилися, що справи вирішені в головнім позві не мають бути в який небудь спосіб нарушені через відкинення контрпозиву о. Маєвського. (Це значить, що як приміром в головнім позві суд вирішив, що о. Маєвський є правним священиком Української Православної Церкви, то відкинення контрпозиву о. Маєвського не нарушує нічим правности його священичого сану—пояснення наше).

Суддя Кервін дальше подає історію спорів внутрі Церкви, які довели до процесу, починаючи від Перших Зборів, які відбулися 18 і 19 липня 1918 року в Саскатуні й на яких запало рішення оснувати Українську Греко Православну Церкву в Канаді. П. суддя Кервін наводить резолюції, які були ухвалені на тих зборах в Саскатуні. Ті резолюції вирішували, що священики Церкви мають бути жонаті, що **майно церковних громад буде належати до громад і буде під їх контролею і що громади будуть мати право наймати й усувати священиків.**

В дальшім тягу свого вироку, п. суддя Кервін наводить резолюцію другого Собору Церкви в 1919 р., в якій говориться, що **Українська Православна Церква в Канаді має якнайскорше злучитися з Київською матірною Церквою.** П. суддя наводить також резолюцію другого Собору, в якій говориться про назначення тимчасового єпископа Церкви в особі митрополита Ґерманоса, що мав урядувати як єпископ Церкви тільки до вибору першого українського єпископа, а також подає резолюцію, в якій говориться про створення консисторії Церкви на Канаду й Злучені Держави й що та консисторія має складатися з священиків і світських, **а між ними має бути також голова Брацтва.**

П. суддя Кервін дальше згадує про Третій Собор Церкви, в 1920 р., на якому було рішено, щоби **Брацтво й Консисторія Церкви увійшли в органічну злуку з Київською Митрополією так скоро, як лиш комунікаційні відносини на це позволять.**"

Про Четвертий Собор Церкви п. суддя Кервін говорить таке:

"Четвертий Собор відбувся на 16 і 17 липня 1924, і в вступі до рекорду сего собору є подане слідуюче:

"Рік 1924-тий стане в історії канадійських українців памятним через те, що в тім році Українська Православна Церква в Канаді дістала першого єпископа українця і тим самим злучилася з Всеукраїнською Нравославною Автокефальною Церквою, яка є під проводом Митрополита Київського і всієї України, Василя Липківського."

"На тім соборі є згадка про рішення, яке запало в 1919 році, що хоч" Українська Греко Православна Церква вважає себе частю Української Греко Православ ної Церкви на Україні," то не злучиться з нею доти, доки вона не стане автокефальною, то є незалежною від російської або якої другої Церкви. На соборі було сказано, що деяким українцям в Злучених Державах вдалося прийти до порозуміння з Києвом й що вони дістали українського єпископа з України в особі Архієпископа Івана Теодоровича. Він став єпископом ново утвореної Канадійської Церкви, а в вересні 1925 конференція священиків і головного уряду Брацтва висловила подяку "Преосв. Архієпископу Івану Теодоровичу за його опіку над Українською Православною Церквою в Канаді і заявляє йому свою відданість як голові Церкви в Америці, і рівночасно **конференція заявляє свою тверду вірність Українській Православній Автокефальній Церкві з її Впреосв. Митрополитом Василем Липківським."**

"Переходячи тепер до становища соборної громади в Вінніпегу, ми подаємо як факт, що **вона зорганізувалася в 1923 році як парафія Української Греко Православної Церкви в Канаді, той Церкви, якої Собори ми обговорювали.** Час від часу від імені тої громади виходили комунікати з закликом за пожертвами від українців, деб вони не були в Канаді, а головно від тих, які передовсім вважали себе членами і прихильниками Української Греко Православної Церкви, в тій цілі, щоби збудувати будинок собору, "який має стати центром Української Православної Церкви в Канаді." Є признано, що перший статут соборної громади, хоч він не був предложений в суді, був ухвалений в 1924 році й переданий о. С. В. Савчуку, першому пароху громади, для перегляду."

П. суддя Кервін дальше подає, що на 13 вересня 1925 соборна громада ухвалила резолюцію інкорпорації своїх тростів під манітобським актом для інкорпорації церковних земель (Манітоба Чорч Лендс Акт). Трости соборної громади стали корпорацією для того, щоб під їх іменем стояв тайтел до майна соборної громади.

П. суддя Кервін потім подає витяги з **другого** статуту соборної громади, ухваленого в березні 1926, де говориться, що **соборна парафія визнає догми й обряди Української Греко Православної Церкви в Канаді і є під спільною духовною юрисдикцією архієпископа й консисторії тоїж Церкви в такій самій мірі як і всі другі парафії, що входять в склад Української Греко Православної Церкви в Канаді.** Статут соборної парафії дальше говорить, що духовний провід парафії є в руках пароха, який має бути назначений архієпископом і консисторією за згодою уряду парафії, що **майно громади належить до громади і є під зарядом громади.**

По сім п. суддя Кервін дає основний перегляд домініяльного акту з 1929, яким є заінкорпорована **корпорація Української Греко Православної Церкви в Канаді,** яка носить ту саму назву, що й Церква, іменно "Українська Греко Православна Церква в Канаді." По докладнім і основнім перегляді домініяльного акту п. суддя говорить:

"Рекорди кількох соборів **незаінкорпорованої Української Греко Православної Церкви в Канаді,** які відбулися перед 1929 роком виказують ясно, що **та Церква ніколи не мала юрисдикції над майном окремих церковних громад, а в випадку соборної громади тайтел до її майна в наслідок провінціонального закону мають тростіс,—також ясно з самого (домініяльного) акту інкорпораційного, що Парлямент ніколи не мав на ціли передати власність майна громад на корпорацію.** Собори відбувалися також по тім як інкорпораційний акт увійшов вже в силу і рекорди тих соборів продовжують взивати численя соборів заведене ще перед травнем 1929." (Значить, що коли перед травнем 1929 останний собор був **пятий,** то слідуючий собор, по травні 1929, коли увійшла вже в силу корпорація Церкви, був **шестий,** — наше пояснення.) "Є намагане твердження, що потім як Акт інкорпорації увійшов в життя, собори були в дійсности соборами тільки консисторії корпорації і що вони вказують, що незаінкорпорована Церква злилася з корпорацією. **З тим намаганим твердженням я не можу ніяк згодитися.**

"Секція 2-го Акту говорить про 'духовну юрисдикцію надланої корпорації,' **але ніде в Акті нема, щоб для корпорації була дана духовна юрисдикція; так що ми можемо вважати за факт, що корпорація не має жадної духовної юрисдикції.** Моя конструкція (вияснення) Акту приводить мене до заключення, що в секції 2-ій розуміється тільки духовну юрисдикцію незаінкорпорованої Церкви, **що та (незаінкорпорована) Церква існує поруч з корпорацією, що корпорація має право над самими тільки дочасними справами,** та що фраза "инші духовні та адміністративні уряди сеї корпорації" в секції 7-ій є вжита для того, щоб описати адміністративних урядників, які **поза** Актом мають деяку духовну юрисдикцію.

"Ріжні розважання вказують, що це є належна конструкція (вияснення). **По перше, Брацтво,** про яке є згадка в рекордах давніших соборів, не є згадане в Акті (корпорації). **По друге,** останна часть секції 4-ої включує між другими цілями корпорації адміністрацію (завідування) в Канаді таким майном, ділами

й иншими дочасними справами Церкви, які **Церква** може припоручити **корпорації. По трете** точка 5-та секції 8-ої предвиджує, що кождий священик, будь якого достоїнства, повноправний у згаданій Церкві, має право бути присутним на Загальнім Соборі і голосувати та брати участь в діяннях такого Собору. **По четверте,** якщо консисторія, про яку згадується в секціях 8 і 9, має юрисдикцію тільки над дочасними справами (і я думаю, що це є ясне), то **чи не вказує це на те, що консисторія, яка є предвиджена загальними Соборами незаінкорпорованої Церкви, повинна дальше існувати? По моїй думці консисторія (незаінкорпорованої) Церкви дальше існує, з правом на таку духовну юрисдикцію, яку вона могла дістати за згодою (членів Церкви).** Точка 3-тя секції 8-ої, яка говорить:

"Найвища власть у всіх дочасних справах Корпорації має прислугувати Загальному Соборові Корпорації, який має бути скликаний і переведений згідно з правилами і постановами, про які дальше згадується"

в дійсности ограничує право корпорації тільки до дочасних справ, і тільки над дочасними справами Корпорація має юрисдикцію."

П. суддя Кервін з черги розважує питання, чи соборна парафія стала частю домініяльної корпорації Церкви, або чи вона входить в склад корпорації Церкви. Він згадує про вимоги Акту інкорпорації в тій справі, а іменно, що парафія мусить ухвалити відповідну резолюцію, а консисторія мусить дати цертифікат для такої парафії, і приходить до такого заключення:

„Не потрібно мені висказувати опінії відносно сеї справи. Навіть якби було признано, що (соборна) парафія стала частиною корпорації, то я вже зазначив, що **по моїй думці корпорація не має духовної юрисдикції. В додатку мій погляд є, що запізваний Маєвський є священиком незаінкорпорованої Церкви, аде ніколи не був священиком корпорації."**

Дальше п. суддя розглядає дефініцію слова "член" в Акті інкорпорації і деклярацію, яку о. Маєвський підписав 17 вересня 1931 року, свідоцтво священства, яке він дістав від корпорації, а також лист від о. Савчука до о. Маєвського з дати 18 травня 1930, і робить таке заключення:

„З тих листів виходить, що "нових священиків . . . в нас приймає духовна конференція" і що ту практику застосовано в випадку Маєвського, який остаточно став парохом соборної громади. В Акті, який інкорпорує апелюючу корпорацію, ніде нема згадки про "духовну конференцію," так що той, хто писав лист (себто о. Савчук — прим. наша), не міг мати на думці апелюючої корпорації."

Навівши докладний текст "деклярації" о. Маєвського, в якій той заявляє, що буде чесно й совісно сповняти обовязки священика Української Греко Православної Церкви в Канаді, (дата деклярації є 17 вересня 1931), а також свідоцтво священства дане о. Маєвському **від** консисторії Церкви з печаткою церковної корпорації, п. суддя Кервін каже:

"Апелююча корпорація головно на тих документах опирає своє намагане твердження, що в 1931 р. Маєвський став одним з священиків корпорації. Щодо деклярації моя думка є, що деклярація **відноситься до незаінкорпорованої Церкви.** Священик Маєвський ніколи не став "частиною" корпорації, ніколи не став він "членом" корпорації, так як це подає дефініція „члена" в секції 5-ій Акту, крім того **деклярація тільки завзиває його до послуху єпископу й Соборові незаінкорпорованої Церкви.** Свідоцтво (священства) є з печаткою апелюючої корпорації, але саме те тільки, що таке свідоцтво було дане священику Маєвському й було ним затримане, не **може змінити факту, що він був українським православним священиком, що він був принятий як священик незаінкорпорованої Греко Православної Церкви в Канаді духовною конференцією Церкви, і жадне свідоцтво видане йому апелюючою корпорацією та затримане ним, не може змінити його сану. Коротко говорячи, ані деклярація ані свідоцтво не можуть надати апелюючій корпорації сили або юрисдикції, якої на основі Спеціяльного Акту вона не посідала і якої і не мала можности собі присвоїти."**

Як доказ, що **духовної юрисдикції корпорація не може собі присвоїти навіть якби о. Маєвський на таку юрисдикцію згодився,** п. суддя наводить одну судову справу вирішену найвищим судом Імперії в 1882. й дальше говорить так:

"Подібно і в цій розправі священик Маєвський не мав права надати, а апелююча корпорація не мала права, приняти або виконувати юрисдикцію, яку приписує собі апелююча корпорація. **Треба тільки додати, що раз є признано, що сила корпорації є ограничена тільки до дочасних справ,** так не можна підносити заперечуючого закиду („естапел") тому тільки, що соборна громада й священик Маєвський були присутні на зборах консисторії або на Соборах по 1 травня 1929, і то без огляду на те, чи ті тіла вважаються консисторіями й соборами незаінкорпорованої Церкви, чи консисторіями й соборами корпорації.

"Ввиду цего заключення не потрібним є звертати увагу на оскарження зроблені проти Маєвського, хиба зазначу; що вони були переслухані **так званим церковним судом** апелюючої корпорації, по рішенню якого був даний вирок виключення, і (також зазначу), **що оскарження не закидали, що Маєвський змінив віру або догму незаінкорпорованої Церкви.**

"Корпорація також просила, щоби був звернений її консисторії антимінс, про який є згадка в деклярації з 17 вересня 1931."

Описавши, що таке є антимінс, п. суддя продовжає:

"Щодо сеї справи мій погляд є, що **обовязок звернути антимінс консисторії незаінкорпорованої Церкви існує тільки в такім випадку, якби отець Маєвський перестав бути священиком тої Церкви. Тому що такий випадок не стався,** (значить, о. Маєвський не перестав бути таким священиком — пояснення наше), **ця частина домагання (корпорації) мусить відпасти.**

"Нема сумніву в тім, що ніхто з апелянтів не має правного домагання (претенсії) проти заскаржених тростів (соборної громади). Провінціональний статут **ясно говорить, що ті трости становлять корпорацію тільки для того, щоби мати на собі й тримати тайтел до землі, а конституція соборної громади говорить виразно, що вона навіть і не думала** припоручувати тростам права заряду громади.

"Без огляду на це, які були аргументи в низших судах, в цім Суді ми оперлися на факт, що індивідуальні апелянти Богонос і Бугера "прилучуються до сеї справи не тільки від себе самих але також від імені других членів," з виїмком більшости членів (соборної) громади. В дійсности апелянти поділили свої претенсії (домагання) проти священика Маєвського на дві части. Апелююча корпорація домагається від него тільки антимінсу, а щодо другої части розправи, (щоби отець Маєвський не служив в соборі), то говориться, що ті дві особи є дійсна позиваюча сторона. Не є признано, що позиваюча корпорація моглаб також (або в альтернативі) домагатися, щоби він не служив в соборі, однак натиск був покладений на те, що без сумніву ті дві особи (Богонос і Бугера) мали право виграти сю часть розправи. **З того, що було вже сказано, є очевидним, що ані (соборна) громада ані священик Маєвський не відступили від віри й догми незаінкорпорованої Церкви, і з тої причини домагання індивідуальних апелянтів також відпадає як неузасаднене."**

Зазначуючи що єпископ самий не є перед судом як сторона і що ввиду вище сказаного, не потрібно для суду вирішувати, що якби навіть о. Маєвський був священиком корпорації, то його мниме виключення не було леґальне, п. суддя вирішує, що **апель має бути відкинений з коштами і вирок Апеляційного Суду потверджений, з малою зміною, в користь о. Маєвського і соборної громади.**

РІШЕННЯ П. СУДДІ КРОКЕТА.

Переповівши коротко історію процесу п. суддя Крокет підчеркує, що позов оснований є на двох **претенсіях:** перше, що Український Православний Собор в Вінніпегу **як громада або парафія незаінкорпорованої Української Греко Православної Церкви в Канаді** мав стати частиною корпорації тоїж Церкви силою самого акту інкорпорації в 1929 і що запізваний о. Маєвський мавби бути священиком корпорації; друге, що та корпорація через свою консисторію, єпископа, собор і церковний суд і на основі свого чартеру, статуту, рішень і канонів малаби правно виключити о. Маєвського зо свого священства. Суддя Крокет дальше зазначує, що як перша претенсія не є солідна, то позов є відразу в цілости програний, бо цивільний суд не може бути вжитий для того, щоб надати правну силу церковному вирокові, якщо тим вироком не є зачіплена справа майна або цивільного права.

Тому, що корпорація черпає свою правну силу або юрисдикцію з свого інкорпораційного Акту, п. суддя Крокет застановляється над тим Актом, головно над секцією 2-ою і приходить до заключення, що **"та секція очевидно не має на цілі надати духовну юрисдикцію новій**

(Продовження на ст. 5-тій).

РІДНА ЦЕРКВА

Видає Братство Оборони Рідної Церкви в Вінніпегу.
Передплата — $1.00 річно.
Ціна нинішнього числа 10 ц.
Кореспонденцію адресуйте:
UKRAINIAN CHURCH,
606 McArthur Bldg., Winnipeg, Man.

UKRAINIAN CHURCH

Published by the Ukrainian Church Defence Brotherhood at Winnipeg.
Subscription $1.00 yearly.
Price of the present issue 10c. a copy.
All communications address to
UKRAINIAN CHURCH,
606 McArthur Bldg., Winnipeg, Man.

СВІТЛА ПОБІДА ДЛЯ ЦЕРКВИ

Світла побіда для соборної громади й о. Маєвського є побідою й для цілої вільної Української Православної Церкви в Канаді, яка, як це признав Найвищий Суд Канади, існує дальше як незаінкорпорована Церква, хоч консисторія й її поклонники вже давно хотіли її поховати в труну корпорації.

Страхіття корпорації не страшні більше для членів і громад Церкви. Корпорація не може більше нікому грозити, бо вона не має жадного духовного права ні над вірними, ні над священиками ні над церковними громадами. Корпорація має право тільки над дочасними справами, го є над маєтками тих громад, які з нею злучилися. Віримо однак, що ті громади, які злучилися з корпорацією через невірну інформацію консисторії, що вони лучаться нібито для духовних цілей а не для маєткових, мають повне право відлучитися від корпорації і знов стати вільними автономними громадами в лоні вільної Української Православної Церкви, бо корпорація не має права над дочасними, або маєтковими справами тих громад, які до корпорації не прилучилися.

Суд одобрив становище соборної громади й о. Маєвського і залишив їх в складі вільної незаінкорпорованої Церкви. Як такі вони мають право брати участь у всіх духовних справах Церкви, діставати від Церкви всяку духовну обслугу, брати участь в соборах духовної Церкви, діставати від Церкви священиків і взагалі користати з Церкви, так як це прислугує всім повноправним членам і громадам церковним Української Православної Церкви.

Соборна громада, як така не входить в склад корпорації й тому не мусить брати участи в соборах корпорації, однак о. Маєвський як повноправний священик Церкви має право на основі чартеру корпорації брати участь навіть в соборі корпорації.

Важне те, що собор корпорації не має права радити над духовними справами Церкви. Чартер корпорації говорить виразно в секції 8 (3), що собор корпорації має найвищу власть тільки в дочасних справах. Тому собор корпорації не може вирішувати жадних духовних справ Церкви.

Братство Оборони Рідної Церкви і соборна громада обстоювала якраз те, що Найвищий Суд ясно і недвозначно вирішив. Другі громади і вірні Церкви повинні взяти під серійозну увагу це рішення найвищої судової інстанції. Вони не можуть позволити собі робити кпини з рішення Найвищого Суду, як це пробує робити консисторія корпорації, бо з таких кпин може вийти ще більше шкоди для Церкви. А наша консисторія вже досить того лиха й так накоїла.

Наше священство також повинно вже раз рішитися стати в оборону чистоти принципів, на яких стоїть наша Церква. Вони повинні рішуче враз з вірними Церкви заборонити членам консисторії робити роздор в Церкві й баламути вірних щодо самих основ Церкви. Священики мусять вжити рішення Суду як дорогу, яка вказує ясно, як має Церква провадити свою дальшу працю. Вони мають певчити вірних Церкви про їх права й обовязки в Церкві.

Вірні, священики і громади повинні без боязни обстояти соборноправні основи нашої Церкви, які наш єпископ і консисторія старалися знищити: єпископ своєю угодою з жуківцями і просьбою до царгородського патріярха, а консисторія своїм пятирічним "каламученням," яке спричинило розкол й упадок в Церкві.

Вірні й священство повинні знов воскресити в своїй уяві ту світлу добу, коли церковні брацтва піднесли високо прапор Церкви, вратувавши її від загибелі, яку готували для неї деякі її єпископи та духовники.

Українська Православна Церква в Канаді має велику місію до сповнення. Вона має робити в Канаді ту роботу, якої через большевицькі утиски на Україні не може як слід робити Київська Матірня Церква.

Консисторія скликала собор корпорації до Саскатуну на 4—5 серпня ц. р. З програми видно, що консисторія дальше вважає корпорацію за духовну Церкву, а собор корпорації за собор Церкви.

Консисторія видко кпить собі з рішення Найвищого Суду, бо виготовила для собору корпорації таку програму, яка рішуче є поза обсягом діяння собору корпорації. Підчеркуємо, що собор корпорації не має найменшого права вирішувати духовні справи Церкви. Підчеркуємо дальше що ті, які насильно схочуть соборові корпорації надати такі права, знову викличуть багато лиха в Церкві.

Віримо однак, що в часі зїзду делегатів громад на собор корпорації вони будуть мати повну нагоду зрозуміти рішення Найвищого Суду і заняти потім таке становище, яке якимсь чудом може доведе до переміни собору корпорації на собор Церкви, яка не є заінкорпорована і яка одинока має право вирішувати свої духовні справи.

В тій вірі і в тій надії соборна громада в Вінніпегу висилає до Саскатуну трьох делегатів в особах В. Свистуна, Н. Кінаша і М. Палюка. Віримо також, що буде в Саскатуні й о. Маєвський, який як повноправний священик незаінкорпорованої духовної Церкви має повне право брати участь у всіх нарадах, що відносяться до духовних справ Церкви.

Молимо, щоби Всевишній поміг Церкві вже раз неустрашимо й зєдинено піти по тому шляху, на який вона стала 1924 року, коли вона своїм першим єпископом вибрала архієпископа Київської Матірної Церкви.

САМИЙ НЕ ЗІМ, АЛЕ ТОБІ НЕ ДАМ!

До коштовного процесу довела незглибима впертість головно одної особи, що носить титул адміністратора і самий становить цілу консисторію. Колиб не та його впертість, то булоб заощаджено багато громадського гроша, який пішов на коштовий процес. Цей процес Церкви не скріпив. Цей процес Церкву страшенно підкосив в самих її основах.

Навіть судді апеляційного суду Манітоби це бачили. Один з них, п. суддя Ричардс, — вже по тім, як апеляційний суд видав своє рішення в користь соборної громади й о. Маєвського, — старався всіми силами довести до порозуміння в Церкві. За його то стараним відбулося на 25 вересня 1939 побачення між архієпископом Іваном і мною в ціли усунення цілого непорозуміння в Церкві. Головні точки такого порозуміння були передискусовані між адвокатами обох сторін (корпорацію заступав п. Гіп) в присутности п. судді Ричардса в його судовій кімнаті і виглядало, що обі сторони знайшли основу, на якій можна було загодитися. Відповідно до тої дискусії я подав був о. владиці пропозиції загоди, які понище наводжу. Ті пропозиції о. Владика мав дати під обради консисторії; я був певний, що консисторія (о. Савчук) на них згодиться, бо по канонічному праву соборна (катедральна) церква повинна, як єпископська катедра, бути під безпосереднім духовним наглядом єпископа. Єпископ вважається парохом в своїй катедрі. З розмови з о. владикою я виніс враження, що він готовий був на таку угоду. Але консисторія (о. Савчук) не те. Вона не хотіла навіть над тим думати, бо дежто можна допустити до того, щоб собор був під духовним наглядом архієпископа, а не о. Савчука. І тому з тої пропозиції нічого не вийшло.

Текст тої пропозиції я подав був до відома адв. Мих Стечишина в Порктоні й адв. Янди в Едмонтоні, бо вони оба були також заінтересовані в тому, щоби в Церкві прийшло до згоди.

Вірні церкви хай самі судять тепер. Підчеркую ще раз, що пропозиція згоди була зроблена мною о. владиці на виразне бажання судді Ричардса і вже потім, як соборна громада виграла свій апель в манітобському апеляційному суді.

В. Свистун.

ПРОПОЗИЦІЇ ЗАГОДИ.

"1. Катедральна парафія св. Покрови в Вінніпегу, фактом того, що вона є катедральною, і в ній як в такій Архієпископ є властиво парохом, почесним парохом, маючим свого намістника в особі певного священика, залежить безпосередно від Архієпископа без підлягання Консисторії Церкви. Будучи в такому стані канонічної звязи з Архієпископом цілої Церкви, вона вважає себе в складі Канадійської Греко-Православної Української Церкви.

(Докінчення на ст. 12.)

РІШЕННЯ П. СУДДІ КРОКЕТА.

(Продовження зо ст. 3-ої).

корпорації, ані не має на ціли записати на ню якебудь майно."

"Маючи на увазі своє конституційне ограничення щодо майна й цивільних прав в провінціях, **парлямент ніяк не міг мати на ціли ухвалити, щоби все членство всіх осібних автономних церковних громад і місій незаінкорпорованого тіла христіян (Церкви) було включене в створену ним корпорацію без їх згоди, разом зо всім їх майном, яке вони мали для себе під провінціональними законами. Що такої цілі парлямент не мав, для мене це очевидне з секцій 4-ої і 6-ої Акту.** Секція 4-та предвиджує, що цілі корпорації є . . . "завідувати в Канаді таким майном, ділами і іншими дочасними справами згаданої Української Греко Православної Церкви в Канаді, які згадана Українська Греко Православна Церква в Канаді може віддати під опіку корпорації."

П. суддя Крокет потім наводить секцію 6 (1) Акту, яка приписує, що заки громада може увійти в склад корпорації, вона мусить перепустити відповідну резолюцію й рівночасно мусить дістати від консисторії корпорації відповідний цертифікат. Він приходить до слідуючого заключення:

"Судовий рекорд не виказує, щоб така резолюція була колибудь схвалена громадою Собору. Обидві ті секції (Акту) виразно предбачують існування й продовження Української Греко Православної Церкви в Канаді як незаінкорпорованого тіла або деномінації христіян, які є визнавцями своєї власної признаної віри, церковного устрою, обрядів і т. д. **і обі ті секції на мій погляд безсумнівно заперечують пропозицію, що самий інкорпораційний Акт лучить в одно ту Церкву і всі її громади, місії і їх майно з новою корпорацією,** без огляду на це, чи **та корпорація** є чисто релігійна чи релігійно-цивільна корпорація" . . .

"Щодо мене самого, то я без вагання вирішую, що федеральний Акт ніколи не мав на цілі, щоб незаінкорпорована Церква разом з її всіма громадами, священиками і місіями, і разом з їх тростами, заінкорпорованими під провінціональними законами, злилася в одно з позиваючою корпорацією або була тою корпорацією абсорбована (проковтнена)—(так як кит проковтнув Йону—замітка наша) — і я вирішую, що чартер корпорації не позбавив тростів собору св. Покрови їх права тримати на своїм імені майно собору як трости для соборної громади, а також чартер корпорації **не позбавив** соборної громади управляти своїми справами.

"Щодо антимінсу, який . . . мавби належати до позиваючої корпорації, то домагання, щоби запізваний Маєвський вернув й доручив його консисторії позиваючої корпорації, залежить цілковито від твердження, що нібито він дістав той антимінс як священик позиваючої корпорації і також від того, що нібито він був виключений як священик корпорації. Це ясно видно, думаю, з 14-го параграфу позву. З тої причини те домагання оперте на цілковито тій самій основі, що й домагання заборони проти тростів собору й проти Маєвського, іменно, що так заінкорпоровані запізвані трости собору як і їх парох малиби бути абсорбовані (проковтнені) позиваючою корпорацією в її нутрі силою її інкорпораційного Акту з 1929. По моїй думці те домагання з конечности мусить встояти або впасти разом з домаганням заборони (інджонкшен).

"У всякім випадку антимінс не має поважної грошевої вартости, хоч він може бути великого значення як ознака або символ священства, так як це висказав п. суддя Деннистави (суддя Апеляційного Суду), і я згоджуюся з ним, що саме домагання звороту антимінсу на руки консисторії, як майна позиваючої корпорації, не вистарчає з браку всяких других зглядів на те, щоб Суд вважав себе оправданим позволити на заборону (інджонкшен). Очевидною і цілковитою ціллю цего домагання, як і цілого процесу є судом примусити, щоб був даний послух для чисто церковного вироку або засуду. З тої причини моя опінія є, що Апеляційний Суд був вповні оправданий, коли відкинув позов.

"Апель повинен бути відкинений з коштами."

РІШЕННЯ П. СУДДІ РІНФРЕТА

П. суддя Рінфрет згодився з двома попередніми суддями без подання причин. Його рішення є як слідує:

"Апель повинен бути відкинений з коштами й рішення Апеляційного Суду повинно бути потверджене, з тим застереженням, що контрпозив повинен бути вирішений відповідно до згоди, яка запала між сторонами."

РІШЕННЯ П. СУДДІ ГОДСОНА

Подавши історію процесу, п. суддя Годсон каже:

"Я переконаний, що нема причини до позву проти запізваних тростів, тому що вони не мають права усунути пізваного Маєвського і не мають права заступати (соборну) громаду перед судом в сій розправі. Тому я з гори кажу, що з самої сеї причини позов повинен бути відкинений проти пізваних тростів.

"В той час, коли запізвані трости дістали тайтел до соборного майна, соборна громада визнавала і ще тепер визнає догми й обряди Української Греко Православної Церкви в Канаді, як вільного (незаінкорпорованого) церковного тіла, до якої належать як її члени подібні церковні громади в ріжних частях Канади.

"Запізваний Маєвський є правно висвячений священик, який визнає ту саму віру й доктрини (незаінкорпорованої Української Греко Православної Церкви в Канаді) і який був правно назначений і введений як священик (соборної) громади і він ще займає те становище зі згодою всіх членів громади крім індивідуальних позиваючих (Богоноса й Бугери). **Виказується, що о. Маєвський не є виноватий в якійсь єресі."**

П. суддя Годсон по сім наводить секцію 4-у специяльного Акту, яким була заінкорпорована корпорація Церкви, і робить таке заключення:

"Та секція признає, що **вільне тіло (Українська Греко Православна Церква в Канаді) існує дальше як духовна Церква в відріжненню від статутового тіла (корпорації), яке мало бути заінкорпороване.** На основі секції 6-ої церковні громади могли по переведенню резолюції злучитися з заінкорпорованою церквою, якщо вони того хотіли. **Якщо такі громади вирішили лишитися поза заінкорпорованою церквою, то до них акт інкорпорації не відноситься. Вони затримали своє імя і свої духовні й дочасні права без зміни.**

"Громада Собору св. Покрови ніколи не перепустила резолюції і не стала частиною домініяльної корпорації і хоч її репрезентанти в багато випадках співпрацювали з урядниками і репрезентантами корпорації, я не можу знайти нічого, що оправдалоб мене, щоб я вирішив, що соборна громада стала колибудь частиною корпорації або підчинилася її контролі, дочасній або духовній.

"В дійсности корпорація йде в суд, щоб надати правної сили вирокові екскомунікації запізваного Маєвського з причини несубординації. **Не було зроблено жадних оскаржень проти його приватного характеру або його православія.** Оскарження проти него були переслухані церковним судом й **поступовання того суду було вповні передискусоване й скритиковане в низшім суді,** однак мені не потрібно, з тим моїм поглядом, який я маю на сю справу, приходити до заключення, чи важний був (церковний) суд і його вирок.

"Індивідуальні позиваючі кажуть, що вони є членами соборної громади і принаймі один з них є признаний як член. Вони займають те саме становище, яке заняла корпорація, і їх претенсія мусить встояти або впасти разом з претенсією корпорації.

"Щодо домагання, щоби заборонити пізваному Маєвському на дальше служити як священикові громади, то мені виглядає, що таке домагання є ніщо инше, як домагатися, щоби суд надав силу чисто церковному вирокові. Наскільки розходиться про позиваючу сторону, то тут нема зачіпленого жадного її маєткового права. Корпорація не давала нічого на платню Маєвського, ані на утримання собору. З цеї причини я згоджуюся з тим, що сказав п. суддя Робсон в низшім суді, а іменно:

"Позов є опертий виключно на правах корпорації. **Я не бачу, де позиваюча корпорація має право духовної дисципліни над священиками, або де вона має право скидати їх з священиків, або забороновати якому небудь священикові правити, або якій небудь громаді користати з його услуг як священика.** По моїй думці ми не можемо йти поза самий позов, щоб переконатися, чи о. Маєвський міг би бути виключений на основі загальних канонів або правил церкви. Навіть як би це в дійсности і могло бути, що якась дисциплінарна розсправа могла би бути переведена, **то на основі перечитання чартеру, я маю думку, що ця корпорація не була основана для того, щоби надавати правну силу таким засудам. (як над о. Маєвським)."**

Згодившися отже в головних точках справи з трьома другими суддями, себто суддями Рінфретом, Крокетом і Кервіном, п. суддя Годсон є однак тої дум-

ки, що антимінс повинен бути звернений о. Маєвським урядникам корпорації, як її власність. **Його рішення, за виїмком тільки в справі антимінса, є таке саме як і трьох других суддів,** іменно, що апель корпорації, Богоноса й Бугера є відкинений і що вони мають платити всі кошта.

РІШЕННЯ П. СУДДІ ДЕЙВІСА

В своїм рішенню п. суддя Дейвіс ріжниться від всіх других чотирьох суддів в тім, що він думає, що о. Маєвський "дістав своє висвячення (ординацію) від корпорації й отримав від неї свідоцтво, що він був повноправним священиком корпорації." (Для всіх, хто обізнаний з фактами, є ясно, що тут п. суддя Дейвіс зробив помилку, бо о. Маєвський ніколи не дістав "свячення" від корпорації). Рішивши в такий спосіб на основі помилкового заложення, що о. Маєвський був священиком корпорації, п. суддя Дейвіс приходить до заключення, що суд не може "іти поза вирок домашнього трибуналу," (церковного суду).

П. суддя Дейвіс також не згоджується з більшістю Суду в справі антимінсу. Так само, як п. суддя Годсон, він рішає, що антимінс повинен бути відданий корпорації. **Однак в головнім питанню він годиться з рештою суду, а іменно, що Українська Православна Церква в Канаді існує окремо від корпорації, і що корпорація існує тільки для дочасних а не для духовних справ.** Він говорить в тій справі так:

"Лишається однак ще більша квестія. Соборна громада в безперечній своїй більшості стоїть при свойому пароxові й противиться змаганню апелюючої корпорації, щоб вигнати його з парафії. Одна трудність є, що **громада як така не є перед судом.** Запізвані трости є тільки ті особи, на яких імя, як тростів, стоїть тайтел до майна громади через зареєстрування під льокальним провінціональним законом, Манітоба Чорч Лендс Акт. Якщо однак (соборна) громада була-б складовою частю заінкорпорованої Церкви, тоді можливо не треба булоб для громади бути перед судом як одної з сторін. Я думаю, що докази перед судом є досить ясні, що (соборна) громада в багато зглядах поступала так, якби вона була частиною заінкорпорованої Церкви; але докази перед судом не є цілком достаточні, щоби обоснувати пропозицію, на якій оперта є головна претенсія (апелянтів) в цій справі, а іменно, що соборна громада була, в повнім того слова значенню, частиною заінкорпорованого церковного тіла. Нема ніде виказано, що (соборна) громада або парафія брала участь в петиції за інкорпорацією."

П. суддя Дейвіс дальше вирішує на основі інкорпораційного Акту, що соборна громада не є в складі корпорації, бо не ухвалила для того відповідної резолюції і не дістала цертифікату від консисторії корпорації. П. суддя Дейвіс дальше говорить:

"Коли воно так є, то (соборна) громада ніколи не стала частиною корпорації і тому корпорація не має законного права перешкаджати громаді, щоби вона дальше не діставала священичих служінь від свого теперішнього пароха. Апелююча корпорація **також не має права забороняти пізваному Маєвському бути священиком в сій громаді або бути священиком в иншій громаді, так** довго, як він не править "як священик апелюючої корпорації."

П. суддя Дейвіс **відріжнює Українську Православну Церкву як духовну Церкву від корпорації, що має до діла з дочасними справами, так: "Що є ріжниця між Українською Греко Православною Церквою в Канаді і корпорацією, видно це з 4-ої секції інкорпораційного Акту,** яка так описує цілі корпорації:

.... **"і завідувати в Канаді таким майном, ділами й иншими дочасними справами** згаданої Української Греко Православної **Церкви** в Канаді, які згадана Українська Греко-Православна **Церква** в Канаді може віддати під опіку **корпорації."**

Тому, що по думці п. судді Дейвіса апелянти програли щодо головної частини розправи а виграли частинно щодо антимінсу, він рішає, що о. Маєвський повинен віддати антимінс корпорації і що він не має права служити в Канаді, як **"священик корпорації."** (Це очевидно не боронить йому служити **як священик незаінкорпорованої Церкви, яка існує окремо від корпорації, після рішення всіх пятьох суддів).** Поза це, апель є відкинений, але на думку п. судді Дейвіса, кошта повинні бути поділені так, щоб дві третих платила позиваюча сторона, а одну трету платила сторона запізвана.

Однак решта суддів з тим не погодилися і вирішили, що всі кошта має платити корпорація, Богонос і Бугера. Більшість суду, трьох суддів, також вирішили, що о. Маєвський не потребує вертати антимінсу, і це є офіціяльне рішення суду.

„ХТО ПРОГРАВ. А ХТО ВИГРАВ І ЩО?"

Найвищий Суд Канади відкинув апель консисторії, але консисторія не в тімя бита — вона "відкинула" вирок Найвищого Суду.

По появі новинки Кенедіен Прес, яка 3 липня оповістила по цілій Канаді, що корпорація Укр. Православної Церкви в Канаді програла свій апель в Найвищому Суді Канади, ми вірили, що вже раз **консисторія погодиться з фактом, що вона програла коштовний церковний процес,** який так був потрібний вірним нашої Церкви, як діра в мості. Ми вірили, що консисторія, а головно о. Савчук, який за той процес найбільше відвічальний, вдариться в груди та що о. Савчук згодиться з тим, що минув вже час більше дурити вірних нашої Церкви старими канонами, або тим, що корпорація є духовна Церква, або тим, що злука громад з корпорацією означає тільки духовну звязь, або тим, що корпорація може позбавити священика його духовного сану, або тим, що корпорація має право навязувати зносини з царгородським патріярхом і відкидати звязь з Київом та плювати на київські канони. Одним словом, ми вірили, що консисторія **яка пішла в суд, щоб знайти там справедливе рішення, скаже собі і всім отверто, що ту справедливість знайшла,** і перестане вже осмішувати нашу Церкву в очах своїх а ще більше в очах чужих.

Ми мали право вірити, що о. Савчук в Вістнику напише, що судова розправа **розвязала остаточно найголовнійше питання в теперішному роздорі в Церкві, роздору, в якому корпорація приписала собі право, якого ніколи не мала,** — викинути з Церкви о. Маєвського й твердити, що соборна громада себе сама викинула з Церкви.

Ми мали право вірити, що наша "тоталітарна" консисторія — (бо в ній всі рішення западають "одноголосно," себто одним голосом о. Савчука, який є і головою і адміністратором і "біщопом," — так він себе звав в англійських газетах, — а два другі члени, пп. Стечишин і Богонос, сповняють ролю звичайних "єсменів") — принаймі повідомить членів Церкви через Вістник, що Найвищий Суд **вирішив остаточно, і то рішенням всіх пятьох суддів, справу юрисдикції Корпорації та незаінкорпорованої Церкви та відношення церковних громад до Церкви і корпорації.**

Ми вірили, що о. Савчук не міг призабути, що справа корпорації була найважнішою, яку Найвищий Суд мав вирішити, і що на його власну інструкцію його адвокат п. Ф. Гіп при кінці свого аргументу в Отаві просив спеціяльно Найвищий Суд, щоб дав свою інтерпретацію або виянення інкорпораційного Акту.

Суд таке виянення дав. Він вирішив, що корпорація, яка носить імя "Українська Греко Православна Церква в Канаді," не має жадної духовної власти (юрисдикції), що вона є тільки для маєткових і других дочасних справ, а духовна юрисдикція є в Українській Греко Православній Церкві, яка не є інкорпорована і яка продовжує свої існування окремо й незалежно від корпорації.

Замість того о. Савчук солідно наслідує п. Мир. Стечишина з У. Г. і навмисно баламутить читачів Вістника **тим,** що **не розріжнює між незаінкорпорованою Церквою, яка є духовною Церквою, і корпорацією, яка нічого спільного не має з духовною юрисдикцією і яка є тільки створена для того, щоб "завідувати майном і другими дочасними справами"... незаінкорпорованої духовної Церкви.**

Що більше, о. Савчук стає на становищі **судді над суддями Найвищого Суду.** Він не тільки що не вдоволяється вироком Найвищого Суду, хоч якраз до того Суду консисторія під його головством апелювала, він не тільки що критикує той вирок як несправедливий, але й надає собі право видати свій власний "вирок" під наголовком: **"Хто програв, а хто виграв і що?"** в Вістнику з 15 липня 1940. **Його "вирок" є зовсім неподібний до вироку Найвищого суду.** Та неподібність дуже велика і тому мусіла припасти до вподоби п. Мир. Стечишина, редактора У. Г., бо він **передруковує той "вирок" о. Савчука в У. Г. з 17 липня.** Який же то "вирок" видає о. адміністратор і голова консисторії, який вже побавився в знатока канонів а тепер бавиться в знатока англійського права? Але **він не** судить **"по букві закону,"** так як то по його думці зробив Найвищий Суд; о. Савчук "судить" після "морального права," хоч те його "моральне право" не забороняє йому послугуватися крутнею й брехнею, якої повно і в цілій його стат-

ті в Вістнику з 15 липня і спеціяльно в тій части, яка містить його "вирок." Ось той вирок "судді над суддями": (передаємо точно з Вістника):

"Хто програв а хто виграв і що.

Церква.

Церква програла: 1) будинок Собору (людей що мають його тепер в своїм посіданню, в рахубу не беремо), на який вірні Церкви жертвували десятки тисяч долярів тяжко запрацьованого гроша.

2. Антимінс, який представляє релігійну вартість, як не рахувати його грошевої вартости.

3. Кошти процесу.

Церква виграла: 1. Вона позбулася бунтівничого елементу, який на протязі 5 років (провідники його значно довше) наносили їй неспокій, клопіт і сором.

2. Ненарушення рішення церковного суду, бо світські суди ненарушили вироку Церковної Судової Комісії ні не уневажнили виключення Маєвського, чим признали, що Церква має право й силу провадити свої релігійні та дисциплінарно-адміністративні справи згідно з своїм Статутом і ухвалами Соборів.

3. Оттавські судді в своїх опініях поробили деякі завваги, що поможуть Церкві на будуче забезпечитися перед такими й подібними клонстами, які вона мала з Свистуном, Маєвським та вінніпегською громадою.

Громада.

Громада виграла: 1. Будинок Собору, на який вірні Церкви з цілої Канади зложили десятки тисяч долярів, та до якого тепер не мають права. Зрештою до будинку Собору вона була б мала право сяк чи так, бо ніхто її й не позивав.

2. Право тримати Маєвського своїм парохом (як що це можна за виграну вважати).

Громада програла: 1. Єдність з Українською Греко-Православною Церквою в Канаді. Замісць бути серцем, осередком тої Церкви, вона стала дикою, незалежною релігійною громадою.

2. Програла духовну обслугу священиків та архипастирську опіку Архиепископа Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Маєвський.

Виграв: 1. Право служити дальше в Соборі.

2. Право затримати собі антимінс, про який підписав заяву, що він являється власністю Церкви та що він його Церкві зверне, коли вона цього зажадає.

Програв: 1. Єдність з Церквою та з її духівництвом і архипастирем.

2. Він програв все те, чого домагався в контр-позові, а чого йму суд не признав, і так:

а. Суд не признав, що він є повноправним священиком нашої Церкви.

б. Суд не признав, що його виключення не є законне.

в. Суд не признав, що Архиепископ, члени Консисторії і члени Судової Комісії не є більше членами Церкви та не мають в ній прав.

г. Суд не признав, що Маєвський та ті, що тримають з ним, становлять Церкву.

ґ. Суд не присудив, щоби Церква заплатила йому $50,000.00 відшкодовання.

У всім цім Маєвський програв.

Оттак по нашій думці представляється в загальному вислід судового процесу."

Такий то точнісінько є "вирок" о. Савчука.

Постараємось коротко опрокинути ту його крутню й брехню (нам прикро вживати ці слова, але не можливо нам знайти інших):

1. **Церква** ані не виграла ані програла в суді, бо Церква як така ані не позивала, ані не була запізвана. Позивала корпорація, а не Церква, а з корпорацією позивали пп. Богоніс і Бугера. Запізвані були трости соборної громади й о. Маєвський.

Церква могла виграти або програти хиба тільки в переноснім значінню. Але й тоді **Церква не могла "програти будинку Собору," бо Собор на дальше є в складі Церкви,** хоч не є в складі корпорації. Церква дальше може користати з будинку Собору, так як і до тепер могла користати. Собор на дальше вважає себе центром Української Православної Церкви в Канаді і осідком єпископа тої Церкви в Канаді, якщо такий єпископ буде і схоче будинок Собору уживати як свою катедру.

Соборна громада через своїх адвокатів і через документи, які були перед судом, не то що не відрікалася того, що вона є в складі духовної Укр. Прав. Церкви в Канаді; противно, соборна громада **доказувала, що вона все вважалася частиною тої Церкви.** На ст. 38 "фактуму" (т. є друкованого аргументу) запізваної соборної громади й о. Маєвського, соборна громада ось так заявляє своє становище:

"Соборна громада завсіди вважала себе частиною загальної духовної Церкви і визнавала її юрисдикцію, так перед заінкорпоруванням як і по заінкорпоруванню позиваючої корпорації."

На тій самій стороні соборна громада також заявляє таке: **"Як частина загальної духовної Церкви соборна громада давала датки на загальну Церкву."** (Понад $500.00 в кількох роках).

Соборна громада не відпиралася того, що вона є в складі загальної незаінкорпорованої духовної Церкви. **І всі пять суддів Найвищого Суду вирішили, що така духовна незаінкорпорована Церква існує дальше поруч, поза і помимо корпорації і що соборна громада не є частиною корпорації, але є частиною незаінкорпорованої духовної Церкви.**

Тут треба зазначити, що о. Савчук з розмислом і для того, щоби дальше баламутити вірних Церкви, вживає слово "Церква" там, де повинен вжити слово "корпорація," бо корпорація а не Церква є позиваюча сторона. Але і в такім випадку "вирок" о. Савчука є опертий не на фактах так як їх вирішив суд, але на видумках, а то й звичайнісінькій крутні й брехні о. Савчука. **Бо як могла корпорація "програти будинок Собору," коли той будинок ніколи до неї не належав? Адвокат корпорації п. Гіп на розправі перед п. суддею Донованом заявив, що корпорація не має права до будинку Собору, що вона не може замкнути дверей будинку Собору** (Ст. 38 справи). А тут ні з сього ні з того о. Савчук вже й плаче, що корпорація "програла будинок Собору." Тутже і вилізає шило з мішка, а іменно о. Савчук виказує, як він розуміє "злуку" парафіяльних церков з корпорацією: та злука—то ніщо інше як передання **на власність і під контролю корпорації** тих церковних будинків, яких громади до корпорації пристануть. Соборна громада в дійсности чує себе дуже щасливою нині, що не пристала до корпорації.

2. Церква не стратила **антимінсу, як** то "вирішує" в своїм "вироку" **о. суддя** над суддями, **бо о. Маєвський на дальше рішенням Найвищого Суду залишається повноправним священиком загальної незаінкорпорованої духовної Церкви і як такий священик має право антимінс вживати.** Церква антимінсу не стратила, бо вона дала його о. Маєвському якраз для того, щоб він вживав його як її священик. о. Маєвський мусівби віддати антимінс Церкві тільки тоді, колиб він перестав бути священиком Української Православної Церкви в Канаді, яка хоч не заінкорпорована, але істнує дальше.

Колиж знов о. Савчук пише "Церква" а думає "корпорація," то після рішення більшости суду антимінс не був власністю корпорації, або навіть якби й був, то він не представляє жадної грошевої або маєткової вартости. Його вартість є тільки духовна, а **корпорація не має нічого спільного з духовними, тільки з маєтковими або дочасними справами,** тому для корпорації страта антимінсу, що не має грошевої вартости, не є стратою в значінню маєтковости або дочасности.

"Церква виграла," каже дальше "вирок" о. Савчука в тім, що

"1. Вона позбулася бунтівничого елементу," себто членів соборної громади. **Але це неправда; бо Найвищий Суд вирішив, що соборна громада є дальше в складі Української Православної Церкви, як незаінкорпорованої духовної Церкви.**

Корпорація також нічого тут "не виграла," бо "той бунтівничий елемент" ніколи до корпорації не належав, тому й не потрібно було корпорації його "позбуватися."

2. Цілком неправдивий "вирок" о. Савчука, що нібито "світські суди ненарушили вироку Церковної Судової Комісії ні не уневажнили виключення Маєвського." Та за щож була розправа, як не за "церковний суд" і виключення о. Маєвського? Цивільні суди, так Апеляційний Суд Манітоби як і Найвищий Суд в Отаві, вирішили, що корпорація як маєткова дочасна організація не мала духовної юрисдикції. Як так, то яке право мала вона виключувати о. Маєвського з священства?—бо **священство є справа духовна,** а корпорація з духовними справами не має нічого спільного. **Суддя Годсон,** на якого редактор У. Голосу покликується як на суддю, що мавби буцімто видати вирок в користь корпорації, виразно зазначує, що він годиться з п. суддею Робсоном в Апеляційнім Суді Манітоби, який вирішив був, що виключення о. Маєвського було несправедливе. П. суддя Годсон наводить отсі слова п. судді Робсона, з якими він самий згоджується: **"Я не бачу, де позиваюча корпорація має право духовної дисципліни над священиками, або де вона має право скидати їх з священків або забороняти якому будь священикові правити."** Подібно, але ще сильнійше, говорить про це **п. суддя Кервін, який каже, що навіть якби о. Маєвський піддавсяб був під корпорацію і згодився на духовну юрисдикцію корпорації над собою, то це булоб незаконне, бо корпорація духовної юрисдикції не має, а як вона її на основі свого Акту інкорпораційного не має, то ані сама не може собі її надати, ані о. Маєвський не може її такої юрисдикції надати.** Те саме видно є з рішен-

ня п. судді Крокета. В дійсности суддям непотрібно було ані словечком згадувати про т. зв. церковний суд й його вирок, бо той суд був тільки судом-корпорації, а корпорація **в духовних справах судити не має права,** але мимо того про той вирок церковного суду судді багато говорять і його критикують. П. суддя Робсон називає "церковний суд" несправедливим, а п. суддя Денністави зазначує, що той "суд" не відбувся так як канони Церкви приписують. Отже як можна о. Савчуку твердити, що цивільні суди не нарушили вироку церковного суду, коли вони вирішили, що корпорація не має духовної власти?

Дальше о. Савчук пише таке:

"Громада виграла: 1. Будинок собору." Ще раз підчеркуємо, що **громада не могла "виграти" свого власного будинку.** Він до соборної громади належав все. Навіть тоді, як соборна громада відкликалася за жертвами по цілій Канаді, **вона в своїх закликах писала, що будинок Собору стоїть і буде стояти на тростах громади.** Так він і стоїть до нині. В теперішнім суді корпорація навіть не старалася той будинок відібрати. Вона навіть самої громади соборної не скаржила, тільки корпорацію тростів, на якій стоїть тайтел до будинку собору.

"Громада програла: 1. Єдність з Українською Греко Православною Церквою в Канаді." пише дальше о. Савчук. **Алеж це очевидна крутня й крайного рода брехня, о. Савчук!** Найвищий Суд Канади виразно вирішує, що соборна громада не є в складі корпорації, але **була і ще нині є в складі духовної Церкви, і то якраз Української Греко Православної Церкви в Канаді, яка не є заінкорпорована.**

А коли так суд вирішив, то побачимо в будучности, чи соборна громада "програла духовну обслугу священиків та архипастирську опіку Архиепископа Української Греко Православної Церкви в Канаді," так як це "рішає" в своїм "вироку" о. Савчук. Українська Православна Церква буде існувати багато довше, як буде жити її дотеперішній адміністратор або архієпископ. Тай не віримо, що навіть і дотеперішній адміністратор і архієпископ відважаться в практиці виступати проти рішення Найвищого Суду. Українська Православна Церква в Канаді, то не приватна домена ані о. адміністратора, ані о. архієпископа, ані навіть священиків. В тій **Церкві голос мають також вірні Церкви.** Ми віримо, що о. адміністратові не вдасться вже довше так дурити і вірних і священиків і навіть самого архієпископа, як він це робив до тепер і як він це старається робити в своїй статті в Вістнику, за статті якого він як редактор є відвічальний, навіть якби він їх самий не писав.

Такі самі заввагн треба подати і до тих частин "вироку" о. Савчука, які відносяться до особи і священства о. Маєвського. Бо суд **вирішив, що він дальше лишається повним священиком Української Греко Православної Церкви в Канаді**, яка не є заінкорпорована. о. Маєвський ніколи священиком корпорації не був і не потрібував бути, бо корпорація є тільки для маєткових справ, а дійсних маєтків під проводом адміністратора о. Савчука корпорація тільки надбала, що кіт наплакав. о. Адміністратор так нагосподарив, що на дієцезальнім домі самого незаплаченого податку є поверх $800.00, а залеглої істини під **моргечом на тім домі є поверх $1,700.00, так** що всего довгу на тім будинку є поверх $2,500.00.

о. Савчук дальше неправдиво "вирішує", що о. Маєвський програв контрпозив в Отаві. **Це чистісінька собі брехня виссана з пальця о. адміністратора.** В справі контрпозиву о. Маєвського в суді в Отаві **запала угода між адвокатами якраз так, як о. Маєвський хотів того в своїм "крос-апіл."** Про це виразно говорять судді в своїх рішеннях. Адвокати о. Маєвського домагалися в "крос-апіл" (перехрестнім апелі), щоб відкинення контрпозиву в Апеляційнім Суді не означало, що воно нарушувало рішення в головній справі. **Проти відкинення того контрпозиву о. Маєвський не апелював до Отави й тому не міг нічого програти.**

Також неточний і не конче правдивий перегляд подає о. Савчук, коли говорить про опінії чи рішення поодиноких суддів. Найцікавіще те, що хоч о. Савчук береться нібито давати перегляд опіній чи рішень суддів, **він ані слівцем не згадує про те, що суд став на становищі, що корпорація не має жадної духовної юрисдикції, але має тільки дочасну, маєткову.** А це було найважнійше питання для рішення Суду. **Чому отже о. Савчук це замовчав?** Чому, коли він навіть згадує за це, що "три судді висловили погляд, що є Церква заінкорпорована й Церква незаінкорпорована" (хоч **всі** судді так висловилися), не вказує він на те, що **тільки незаінкорпорована Церква має духовну юрисдикцію,** а "заінкорпорована церква," тобто **корпорація не має духовної юрисдикції, тільки маєткову, дочасну?** Він навмисне сего не виснює, щоби в той спосіб витворити враження між читачами, що обі "Церкви" мають однакову юрисдикцію. Це тільки можна пояснити його бажанням збаламутити читачів, щоби, як писав п. Стечишин в У. Г. в березні 1935, була знов "риба в каламутній воді."

Ціла ота нещасна історія розколу в нашій Церкві наглядно виказує, що комусь розходиться про це, щоб ловити "рибу в каламутній воді". Цілий пятирічний період Української Православної Церкви в Канаді, (1935-40) був дійсно періодом ловлення "риби в каламутній воді." Це був період баламучення наших вірних і в справі канонів і в справі духовної звязи нашої Церкви з Київською і в справі зносин з патріярхом і в справі корпорації і в справі запису майна громад на корпорацію.

Мир. Стечишин зачав сей сумний період "рибою в каламутній воді." Йому заавторував о. Савчук в своїй статті про канони. Віримо, що той нещасний період скінчать **ті самі,** які його зачали, а то **п. Мир Стечишин,** який добре **"скаламутив"** вирок Найвищого Суду в своїм репортажі в У. Г. з 10 липня ц. р., й **о. Савчук,** який не уступив гонору п. Стечишинові і також **"скаламутив"** той вирок своїм "вироком" в Вістнику з 15 липня. Віримо дальше, що коли вони по добрій волі не перестануть "каламутити," то вірні Церкви самі візьмуться за те, щоб те "каламучення" раз на все знищити.

Смішно, а заразом і сумно, що ті два члени консисторії неначе якісь дітваки "виставляють язика" Найвищому Судові. Мовляв, що нам зробить Найвищий Суд? Він може собі вирішувати, що хоче, а ми—зробимо те, що самі схочемо. Але чи другі члени Церкви будуть довше **терпіти тому дітвацтву?—Поживемо, побачимо.**

КРУТНЯ КОНСИСТОРІЇ З КАНОНАМИ.

Адвокати консисторії відпекуються "старих канонів," хоч о. Савчук присягнув на суді, що "старі канони" є канонами нашої Церкви.

Вірні нашої Церкви знають, що дійсною причиною коштовного для нас всіх процесу, який недавно так щасливо скінчився в Отаві, був спір в головній мірі за те, які канони є в нашій Церкві. Той спір потім поширився також на те, чи корпорація Церкви має духовну чи тільки дочасну юрисдикцію.

Тут подамо коротку історію спору щодо канонічного питання в нашій Церкві, яке спричинило страшний розкол в нашій Церкві. Спір зачав член консисторії п. Мирослав Стечишин, який 6-го березня 1935 написав в У. Г. статтю **"Риба в каламутній воді,"** де з нагоди виключення з Греко-католицької Церкви оо. Сарматюка і Шумського він висказав погляд, що в справі шлюбів священиків нашу Церкву зобовязують старі канони, а не київські канони.

В відповідь на ту статтю я написав до У. Г. в числі 13 березня 1935 статтю п. н. **"Женячка священиків по висвяченню,"** де я обстоював думку, що в нашій Церкві зобовязують нас основні канони Київського Собору з 1921 р.

Цей мій погляд, який був до того часу загально принятим в нашій Церкві, і щодо якого ніколи ніхто не підносив жадних сумнівів, рішучо старався опрокинути тодішній і (на жаль ще) теперішній адміністратор Церкви о. Савчук, який в відповідь на мою статтю написав дуже остру статтю в У. Г. з 20 березня 1935 р. ц. н. **"Канони Української Греко-Православної Церкви в Канаді."** В тій статті о. Савчук заняв самий, і примусив потім учасників Семого Собору заняти, **цілком неправильне, мильне або фальшиве становище, яке накоїло тяжкого лиха нашій Церкві,** спричинило в ній роздор, довело до коштовного процесу та спинило розвій Церкви на десятки років. Думаю, що ніщо інше, тільки особиста амбіція "непомильности" тримала о. Савчука вперто на дорозі, про яку він чейже повинен був знати, що вона мильна, неправильна або фальшива. **Іменно він в тій статті твердив, що наша Церква тримається не київських але старих канонів.** Це своє твердження він накинув т. зв. семому соборові. Принявши таке нібито офіціяльне становище, (в дійсности Церква становища того офіціяльно не приняла, бо т. зв. семий собор був не собор Церкви, але корпорації, а **корпорація не має юрисдикції в духовних справах і тому т. зв. семий собор як собор корпорації не мав права ухвалити резолюцій в справі канонів,** бо вони головно відносяться до духовних справ), **провід нашої Церкви виставив Церкву на сміх, бо виходило, що епископ нашої Церкви не є жадним епископом, бо він не був висвячений після приписів старих канонів, але по приписам київських канонів.** Але о. Савчук цего не хотів бачити. Можливо, що в нього була ціль поставити епископа в таке положення, бо як нині справи в нашій Церкві стоять, дійсним епископом в нас є не о. Теодорович але о. Савчук. (Не дурно то в **англійських газетах він себе зве "бішопом."**)

В тій крайно нещасній своїми наслідками для нашої Церкви статті о. Савчук написав був таке:

"В "Укр. Голосі" з дня 13 березня, ц. р. п. Свистун в статті п. з. "Женячка священиків по висвяченню" робить твердження, що Укр. Греко-Православну Церкву в Канаді зобовязують канони Укр. Автокеф. Православної Церкви на Україні, які були ухвалені Всеукраїнським Православним Собором 14/30 жовтня 1921 року. Своє твердження він опирає на тім, що "принявши архиепископа Іоанна Теодоровича, як свого єпископа, й приєднавшись до Укр. Прав. Автокеф. Церкви, Укр. Православна Церква в Канаді тим самим стала відносно догм і канонів на становищу Укр. Православної Автокеф. Церкви на Україні."

"Уважаю, що таке твердження не є згідне з дійсністю з таких причин:

"1. Українська Греко-Православна Церква в Канаді повстала 1918 року, вона приняла віру й догми такі самі, як ріжних вже істнуючих Греко-Православних Церков і придержується віри й догми принятих Першими Сімома Вселенськими Соборами Християнської Церкви (гляди 1 параграф Чартеру Укр. Греко Православної Церкви в Канаді), та дотепер жадною ухвалою не стала частиною будь якої іншої церкви. Укр. Греко-Православну Церкву в Канаді зобовязують тільки постанови її власних Соборів. **В справах, про які вона не винесла спеціяльних ухвал чи постанов, вона придержується канонів та практики Вселенської Православної Церкви."**

Тому що У. Г. відмовився помістити мою відповідь на повищу статтю о. Савчука (а в ній він не тільки що відкидав київські канони як обовязуючі для нашої Церкви, але **заперечував також злуку нашої Церкви з Київською** і тим додав знова оливи до огню-непорозуміння в Церкві), я вважав за відповідне надрукувати брошуру п. н. **"Догматично-канонічне становище Української Греко-Православної Церкви в Канаді."** Бо в майже той самий час наш Архієпископ о. Іван Теодорович задумав стати дуже "великим" архієпископом під благословінням т. зв. жуківців і царгородського патріярха і потаємки з деякими священиками задумав був **піддати нашу Церкву під царгородського патріярха та рівночасно знищити в ній цілий її соборноправний устрій.**

Архієпископ відповів на мою брошуру своєю п. н. **"Теперішній стан Рідної Церкви,"** в якій він обороняв задумане ним піддання нашої Церкви царгородському патріярхові. На ту його брошуру я написав в відповідь ще одну брошурку п. н. **"Автокефалія чи залежність від чужих?",** де обстоював автокефалію нашої Церкви як Церкви в злуці з Києвом.

Треба підчеркнути однак в імя справедливости, що в своїй брошурі Архієпископ **не відрікався київських канонів так як це зробив о. Савчук.** Для о. Савчука київські канони були на стільки осоружні, що він на т. зв. Семому Соборі постарався, що була перепущена спеціяльна резолюція, **яка цілковито одобрила його становище в справі канонів.** Ось та резолюція:

"IV. Собор констатує, що **Українська Греко-Православна Церква в Канаді стояла і стоїть відносно канонів на тому самому становищі, що і всі інші православні Церкви,** а в практичних справах поступає після свого чартеру і статута як самостійна церковна організація. Колиж вирине спеціяльне канонічне питання в конкретній формі, його рішається після спеціяльних студій знавцями покликаними в тій цілі церковними властями. — Собор дальше констатує, що **стаття о. Адміністратора С. В. Савчука, поміщена в Українськім Голосі," з дня 20 березня, 1935, правильно опреділює становище Української Греко-Православної Церкви в Канаді в порушеній справі."**

По Соборі прийшло до розколу в Церкві і до заложення **Братства Оборони Рідної Церкви,** яке час від часу видавало свій бюлетень "Рідна Церква." Однак в грудні 1935 прийшло до замирення в Церкві через угоду між згаданим Братством і Консисторією. **Текст Угоди,** який був друкований з початком 1936 в Вістнику, **виразно підчеркував, що наша Церква в Канаді стояла на тих самих канонічних позиціях, що й Київська Церква. Рівночасно та угода опрокидувала славетні "Тези до дискусії,"** (якими то наш архієпископ хотів віддати нашу Церкву патріярхові та знищити в ній соборноправний устрій), **як такі, що противилися канонічним основам нашої Церкви.** Здавалось, що вже буде спокій в нашій Церкві. Але це тільки так здавалось. **Незадовго о. Савчук знайшов собі зачіпку з о. Маєвським і соборною громадою через передачу Служби Божої через радіо з початком 1937.** о. Савчук був колись парохом в соборній громаді та хотів назад до неї вернутись, але не міг, бо о. Маєвського громада воліла радше як о. Савчука. Але на це о. Савчук знайшов скору раду. Він так поорудував, що о. Маєвський був нібито виключений як священик і як член Церкви "церковним судом," на **якім о. Савчук був і головним прокуратором і одиноким свідком.** Громада постояла за о. Маєвським, а **о. Савчук за порадою своїх адвокатів подав справу до суду,** затягнувши до суду корпорацію Церкви, та наклонив до того ще й П. Богоноса й Бугеру, які прилучилися до корпорації і разом з нею запізвали і о. Маєвського і тростів соборної громади.

На суді треба було доказати, що о. Маєвський був виключений на основі "канонів Української Греко-Православної Церкви в Канаді." І тут знова треба було заняти якесь становище. На суді перед п. суддею Донованом о. Савчук заняв те саме становище, яке він обстоював в своїй статті У. Г. з 20 березня 1935 і на т. зв. Семому Соборі. Подаємо дотичне місце з судових рекордів в точнім українськім переводі з англійської мови:

"Гіп — Чартер і статут говорять про канони старої Греко-Православної Церкви. Чи позиваюча корпорація приняла деякі з тих канонів, з тих старих канонів?"

о. Савчук — **Позиваюча корпорація, так, в 1935 році приняла резолюцію — перед заінкорпорованням церкви наша церква трималася тих канонів так як і другі східні православні церкви, але в 1935 році принята була резолюція, яка більш докладно описала наш чартер щодо тих канонів."**

Гіп — Ся резолюція вже є перед судом як доказ?

о. Савчук — Так.

Гіп — Ви розуміли під тим резолюцію останного Собору?

о. Савчук. — Так, це є екзибит 23, а екзибіт 23А є переводом.

Гіп — Отче Савчук, чи ті старі канони можна знайти в якій небудь приписаній формі або книжці?

о. Савчук — Так, можна.

Гіп — Чи ви маєте таку книжку?

о. Савчук — Я маю її з собою.

Гіп — Чи можете предложити її судові?

о. Савчук — Я хочу предложити сю книжку."

При сім о. Савчук предложив як екзибіт ч. 30 книжку старих канонів церкви, як канонів зобовязуючих нашу Церкву в Канаді.

Що однак сталось пізнійше? **Пізнійше показалось, як це зазначує суддя Денніставн (Апеляційний суд Манітоби) в своїм рішенню, що при судженню о. Маєвського церковний суд не поступав після тих старих канонів.** Це побачили адвокати консисторії трохи за пізно, бо аж по переслуханню в апеляційнім суді, де п. Свистун ясно доказав, що **"суд" над о. Маєвським був проти тих старих канонів.** В апеляційнім суді Манітоби п. Арсенич мав дати аргумент для консисторії відносно канонів, але сказав, що він не був приготований і попросив, щоб суд дав йому нагоду дати додатковий аргумент на письмі. Суд на це позволив. В тім додатковім аргументі перед Апеляційним судом Манітоби, підписанім адв. Гіпом, адвокати консисторії пишуть ось таке про старі канони, (і ми подаємо це в точнім переводі на українську мову):

"Респонденти (себто позиваюча сторона, то є консисторія і тд.) піддають думку, що **нема достаточного доказу, що позиваюча церква приняла які будь з тих старих канонів.** Одинокий доказ на це є в екзибіті 23А (протоколи Семого Собору), який виказує, що Собор з 1935 року "констатує, що Українська Греко-Православна Церква в Канаді стояла й стоїть відносно канонів на тому самому становищі, що і всі інші православні церкви, а в практичних справах поступає після свого статута й чартеру, як самостійна церковна організація; колиж вирнає спеціяльне канонічне питання в конкретній формі, його рішається після спеціяльних студій знавцями, покликаними в цій справі церковними властями." Ми піддаємо гадку, що повище наведений уступ **не вистарчає** як доказ, що ті канони були приняті.

"в) **Ми признаємо, що** в Аргументі Респондентів (себто консисторії і тд.) на ст. 9, параграф 20, **ми висказали відмінний погляд респондентів щодо зобовязуючої сили канонів в теперішній справі;** але докладнійша екзамінація наведеного уступу (т. є. резолюції про канони) з протоколів Собору з 1935 року приводить нас до заключення, **що попередна опінія респондентів (т. є. консисторії і т. д.) була помилкова."**

Так отже в часі процесу з початку о. Савчук заняв був становище, що нашу Церкву обовязували старі канони, але вже по переслуханню в Апеляційнім Суді Манітоби **він змінив те становище так сильно, що консисторія корпорації цілком відреклася старих канонів.**

Так само корпорація відреклася старих канонів в Найвищому Суді Канади в Отаві. В своїм аргументі адвокат корпорації Ф. Гіп, який заступав корпорацію в Отаві **і з яким до Отави їздив самий о. Савчук, так що він постійно давав там п. Гіпові інструкції,** написав таке: (Ст. 48 його аргументу):—**"д) Старі ка-**

нони, про які мабуть згадує вчений суддя (Денніставн), ніколи не були приняті позиваючою Церквою. Противно, на соборі в Саскатуні 1935, перейшла резолюція, екзибіт 23А, яка резервувала (відложила) таке приняття (старих канонів) на будуче."

Читачі хай будуть ласкаві ще раз про читати собі резолюцію т. зв. семого собору, яка говорить що наша Церква **"стояла і стоїть відносно канонів на тому самому становищі, що і всі другі Православні Церкви"** і хай запитають себе: **Де в тій резолюції є зарезервовано, що наша Церква ще не стоїть, але аж вбудучности буде стояти, на тих самих канонах, що й всі другі Православні Церкви, себто на старих канонах?**

Так отже вірні Церкви можуть бачити, що консисторія **нині** каже про старі канони **"ні"**, коли ще **вчера** кричала під небеса **"так."** Таж за що головно провадиться в нас така запекла боротьба? Таж чому то консисторія так завзялась позбутись о. Маєвського не тільки як священика але навіть як члена Церкви? Та чому така ненависть о. Савчука до о. Маєвського, що суддя Робсон спеціяльно це підчеркує в своїм рішенню? Та чому ж тільки громів посипалось на мене особисто і в Вістнику й в У. Голосі і з церковних проповідниць і на зїздах СУС-а навіть, **як не за ті канони?**

Це лишній доказ, якою крутнею консисторія воює. Що-як-що, але цей процес повинен вже раз отворити очі всіх вірних на ту крутню консисторії, а головно на "політику" о. Савчука, який якраз поставив цілу церкву в теперішне важке положення, **бо він перший публично заявив, що наша церква тримається старих канонів,** хоч перед тим всі, а головно о. Кудрик, списали цілі стоси паперу і дали сотні проповідей і промов проти тих самих старих канонів. На т. зв. семім соборі їх приняли, ба-ще й підтвердили, що о. Савчук є "непомильний" щодо свого канонічного становища, а тут, як грім з ясного неба, ті старі канони в консисторії вже не є наші канони. А що київських Консисторія також не визнає, то виходить ціла комедія: **що Українська Православна Церква в Канаді одинока в світі не має жадних канонів, хоч за ті канони вже є боротьба через кілька літ.**

Ця справа з канонами повинна бути дальшим показчиком для вірних нашої церкви, яких то людей має вона в своїм "проводі", в своїй консисторії. А спеціяльно, якого то знатока від канонів має вона в особі адміністратора і голови консисторії, о. С. В. Савчука.

В. Свистун.

ЗАПИС ЦЕРКОВНОГО МАЙНА

Соборна громада в Вінніпеґу, а з нею всі громади Української Православної Церкви в Канаді, безперечно дуже радіють вироком Найвищого Суду, тому що він вирішив остаточно, що **домініяльна корпорація Церкви має якраз такий характер, як то ми постійно писали в Рідній Церкві, іменно, що та корпорація існує тільки для маєткових, а не для духовних цілей.**

Корпорація не повстала для того, щоб на-ню записували майно поодиноких громад. Вона повстала на те, щоб на ню було записане тільки таке майно, яке належить до цілої Церкви, як будинок консисторії, шпиталі, школи, бурси і т. д., що малиб бути утримувані цілою Церквою.

По заінкорпоруванню домініяльної корпорації, характер і канонічні основи нашої церкви не змінилися. **Церква, як духовне тіло, лишилася на дальше незаінкорпорована,** затримуючи ті прінціпи, які лягли в її основу, так як це зазначують резолюції **перших зборів** в Саскатуні в липні 1918, на яких була заснована наша церква. Ті резолюції наводить вповні п. суддя Кервін в Найвищому суді; вони виразно зазначують, що майно громад належить тільки до громад і громади мають право наймати й віддаляти священиків. **Ті права** мають громади до нині, як це стверджує також п. суддя Робсон в Апеляційнім Суді Манітоби.

В справі запису майна громад на корпорацію писалось багато і в Вістнику і в Рідній Церкві. **Для пригадки наших** читачів позволимо собі передрукувати частину статті п. В. Свистуна, яка була поміщена в Р. Церкві в грудні 1937:

"Ми знаємо дуже добре, що одною з причин, чому повстала Укр. Православна Церква в Канаді, був запис церковних маєтків на гр. кат. епископську корпорацію. Багато бувших гр. католиків якраз через той запис покинули гр. кат. церкву і приєднались до Укр. Православної Церкви. **Загарантовання за окремими громадами в нашій церкві не тільки вживання і контролі, але й власности свого майна вважалось все головною основою нашої церкви.** На перших нарадах в справі заложення Укр. Прав. Церкви в Канаді -9 липня, 1918, в Саскатуні, збори основників церкви ухвалили слідуючу резолюцію в справі майна громад:

3.) Маєтки громад мають бути власністю громад церковних і церковні громади мають ними заряджувати."

"А в 1927 році, в місяці липні, відбувся пятий собор Церкви в Саскатуні, на якому в неприсутности п. Мих Стечишина прийшлось мені реферувати справу домініяльної інкрпорації церкви. В Православнім Вістнику, за листопад 1927, ст. 7, ось так передається моє реферування цієї справи:

> "Бесідник пояснив, що аби наша Церква могла леґально істнувати, вона мусить мати домініяльний чартер. В тім чартері має бути зазначено, хто ми є, до кого належимо, як епископа вибираємо, та до кого належать церковні маєтки. В справі церковних маєтків мусить бути ще й провінціональний чартер, на кожду провінцію, **бо домініяльний чартер не має ніякої звязи з майном. До сего є провінціональний чартер, який зазначує, що церковне майно належить виключно громадам."**

"А кождий член нашої церкви, що був на тому соборі, знає це, що в своїй бесіді я підчеркнув був тоді, а за мною й другі делегати, що в нас майно громад ніколи не могло бути під домініяльним, тільки під провінціональним чартером. Це підчеркувалось багато разів і при інших нагодах, а головно тоді, як від громад збиралось гроші на покриття коштів домініяльного чартеру. Тому для мене було великою несподіванкою, коли я вперше з листу о. Савчука до громади в Стед, Ман., довідався, що консисторія в нас вже інкорпорує громади під домініяльний чартер, хоч це є рішучо проти рішень всіх наших попередних соборів.

"І коли в нас постійно підчеркувалось, що громади наші не сміють і не потребують записувати свого майна на домініяльний чартер, консисторія нишкомтишком вже від кількох літ переводить записи майна громадського **на домініяльний** чартер і то дуже хитро, через ухвалення маленької резолюції, яка звучить, що від нині та-а-та громада входить в склад Укр. Православної Церкви, як домініяльної корпорації. Сего факту Вістник не може заперечити, як також не може заперечити, що це є якраз **запис,** а не що друге, але Вістник старається той факт представити як цілком маловажний, як пустяк.

. . . . "О. Кудрик в своїм "філософованню" про записи зайшов ще дальше в ліс. Щоби доказати, що запис на дом корпорацію не є небезпечний, він дає такий арґумент: Запис на корпорацію не є записом на одну особу, як в кат. церкві, але на корпорацію цілої церкви, якою заряджує консисторія, а консисторія зариджує не так, як вона цего хоче, але як її наказує собор, а собор є найвища влада в церкві. Забуває о. Кудрик, що наша консисторія звичайно зовсім не оглядається на собор. **А от собор вирішив, що на домініяльну корпорацію не можна записувати церк. майна, а консисторія на власну руку вирішила, що то є добре і зачала інкорпорувати громади на дом. корпорацію.** Це вона зробила і дальше робить не тільки без рішення собору, але виразно **проти рішення соборів.** Або візьмім справу передачі С. Б. на радію. **Чи собор коли небудь виніс яке рішення в сій справі? Ні, жадного!** Але консисторія на власну руку видала своє рішення. Або візьмім справу о. Маєвського. Так званий семий собор в Саскатуні ту справу в певний спосіб вирішив і з нею цілком закінчив, але консисторія на власну руку знов ту справу вигребла і спричинила нове замішання в церкві, і тим задала великий удар церкві, бо кожний наш член знає і свідомий того, як багато наша церква потерпіла від того останнього кроку консисторії. Що більше, консисторія віддала ту справу до державного суду, не здаючи собі справи з того, що тим вона наносить дуже велику шкоду цілій церкві."

. . . "Додам ще одно. Будьте певні, що колиб так соборна громада в Вінніпеґу була записала своє майно на дом. корпорацію, то наша ціла церква булаб вже в складі "вселенської" патріяршої церкви, так як це плянував і укладав з жуківцями наш владика. Щастя якраз в тому, що соборна громада покищо є повним власником свого майна, так як це було від самого початку її існування, майна, **яке та громада вживає не тільки для свого добра, але для добра цілої церкви.** І соборна громада нині якраз через оборону прав цілої церкви затягнена є в суд.

Вона однак вірить, що так як вона стала в обороні прав цілої церкви, так і ціла церква стане в обороні соборної громади, як моральною підтримкою так і матеріяльними жертвами, щоб в той спосіб хоч в части зменшити фінансовий тягар, який соборна громада має ізза того, що консисторія затягнула її в суд."

Дійсно—це велике щастя для наших церковних громад, що соборна громада була досить мужна й витревала та видержала величезний процес в **обороні не тільки свого становища, але й становища всіх церковних громад.** За це належиться її велика честь і подяка від других громад. Навіть від тих, які стали частиною корпорації і тим самим стратили контролю над маєтковими і другими дочасними справами громади. **Бо через злуку з корпорацією власність майна та контроля над майном і всіми другими дочасними справами громади переходить до корпорації.** Ми знаємо однак, що майже всі ті громади, які злучилися з корпорацією і **тим самим стратили вже власність і контролю над своїм майном, можуть ту власність і контролю знов відзискати,** бо їм говорили, що через ухвалення резолюції вони входять в склад Української Православної Церкви **для виключно духовних цілей,** а не для маєткових і дочасних. **Їх отже здурили ті, які запевняли їх, що вони лучилися для духовних цілей. Кожна з тих громад має право жадати, щоб консисторія забрала собі від них свої цертифікати і відіслала їм назад їх резолюції.** Коли консисторія не віддасть їм назад тих резолюцій, а з ними власности і контролі над їх майном, вони можуть назад дістати своє право судовою дорогою.

ЦЕРКВА ТА КОРПОРАЦІЯ

З дискусій з ріжними особами про наш великий церковний процес видно, що для них ціла справа виглядає досить баламутна. За ту баламутність винні головно два редактори, п. Мир. Стечишин, редактор У. Г., й о. Савчук, редактор Вістника. Не можна підозрівати, щоб вони оба не розуміли і то дуже ясно, про що розходилося в судовій розправі, або що вирішив **остаточно** Найвищий Суд. Вони оба знають що це рішення є остаточне й що до него мусить достосуватися в своїм життю ціла Церква, всі її священики і всі громади. Тому в їх інтересі, як членів Церкви, а до того ще членів консисторії, повинно бути — як найповнійше й найточнійше вияснити цілу розправу, а головно вирок Найвищого Суду.

Однак вони — замість вияснити розправу й вирок — представляють їх цілком баламутно. Цю вмисну баламуту вони поширюють в той спосіб, що не хочуть вияснити, що корпорація — то не Церква, а Церква — то не корпорація.

В їх баламученню помагає їм те, що **так Церква, як і корпорація називаються так само,** іменно "Українська Греко-Православна Церква в Канаді." Памятайте отже ви всі, які хочете зрозуміти, яке є становище в нашій Церкві, іменно, що хоть є одна назва, "Українська Греко-Православна Церква в Канаді," але та назва відноситься до **двох** організацій, з яких кожда має цілком окремі цілі: Одна з тих організацій існує ще від 1918 року — це є духовна Церква, або, коротко говорячи, **Церква,** і вона тільки має духовну власть або юрисдикцію.

Друга організація, яка так само називається, але яка існує тільки для дочасних, маєткових цілей, **є корпорація.** Вона існує тільки від 1929 р. Зрозумійте отсе: Від 1918 до травня 1929, була тільки духовна незаінкорпорована Церква, яка мала повну духовну власть (юрисдикцію).

В травні 1929 р. парлямент створив або заінкорпорував **корпорацію** для того, щоб та корпорація завідувала майном і другими дочасними справами **Церкви.**

Від того часу та корпорація існує. Але попри ню існує дальше та сама Церква, яка була перед травнем 1929. Церква не була заінкорпорована перед 1929 і вона не є заінкорпорована й нині. І вона має нині ту саму **духовну** власть (юрисдикцію), яку вона мала в роках 1918 до 1929. Вона тої духовної юрисдикції не передала корпорації. **Так отже від травня 1929 ми маємо два тіла:**

1) ту саму Церкву, яка була і перед 1929
2) — нове тіло — корпорацію.

Біда тільки, що ті одиниці, які заінкорпорували корпорацію в 1929 році, дали її те саме імя, яке було імям Церкви. Якби творці корпорації були назвали її трохи відмінним імям від імени Церкви, то багато клопоту булоб заощадилося. Вони повинні були в самій назві вжити слово "корпорація", повинні були назвати нове тіло "Корпорація Української Греко-Православної Церкви" і в той спосіб булиб відразу показали, що це є окреме тіло від Церкви.

Що корпорація має ту саму назву, що й Церква, то причина на це є та, що адвокат (п. Мих Стечишин), який інкорпорував корпорацію, мав інструкцію заінкорпорувати Церкву з духовною юрисдикцією. Але парлямент, як переписка між ним і б. послом Лучковичом показує, не хотів дати духовної юрисдикції для заінкорпорованого тіла, або иншими словами, не хотів заінкорпорувати Церкви з духовною властю, тільки корпорацію для маєткових і дочасних цілей.

Адв. Мих Стечишин повинен був тоді змінити відповідно назву корпорації. Він того не зробив, бо він тоді вірив і всіх других впевняв, що затримуючи для корпорації назву Церкви і згадуючи в другій секції акту про віру й догми тої Церкви, якої громади існували вже тоді в Канаді, він непрямо (індиректно) дістав для корпорації духовну юрисдикцію.

Ту його думку засвоїла собі консисторія, а головно о. Савчук, який від 1929 р. аж до теперішнього суду стояв на становищі, що давної незаінкорпорованої Церкви вже більше нема; що на її місце прийшла в 1929 корпорація, яка перебрала цілу духовну власть (юрисдикцію) незаінкорпорованої Церкви. о. Савчук вірив, що корпорація обсорбувала або проковтнула Церкву так, як кит проковтнув був пророка Іону в Старому Завіті. Тому, коли прийшло до непорозуміння між о. Савчуком й о. Маєвським за соборну парафію (бо в ній о. Савчук був колись парохом і в той же час був також і адміністратором цілої Церкви), то о. Савчук зарядив разом з епископом "церковний суд" над о. Маєвським, але той "церковний суд" не був судом духовної незаінкорпорованої Церкви, тільки був судом корпорації.

Той "суд" виключив о. Маєвського з священства і членства але не в Церкві тільки в корпорації. З самого тексту вироку "церк. суду" не є воно таке ясне, чи о. Маєвського виключено з Церкви чи з корпорації. Для звичайної пересічної особи виглядало, немовби о. Маєвського "церковний суд" виключив з Церкви.

Коли о. Маєвський й соборна громада стали на становищі, що це "виключення" було незаконне й о. Маєвський дальше обслугував Собор як священик, його й тростів соборної громади подала до суду **корпорація** а не Церква. І корпорація в своїм позві виразно підчеркнула, що то вона, корпорація, викинула о. Маєвського як священика і члена корпорації; а зробила це вона (корпорація) в тій вірі, що вона (корпорація) є дійсна церква, бо вона від 1929 р. обсорбувала або проковтнула (як кит Іону) Церкву, або що Церква злилася з корпорацією, або розплилася (неначе цукор) в корпорації, так що з Церкви не лишилося вже сліду, а є тільки одна корпорація. **Так отже не Церква, але корпорація виключила о. Маєвського, і не з Церкви, але з корпорації його виключила.**

Тимчасом суд вирішив так: корпорація не проковтнула Церкву, Церква не злилася з корпорацією, бо хоч корпорація і Церква однаково звуться, Церква— не одно, а корпорація — друге. Церква — для цілей духовних, а корпорація — для цілей маєткових, дочасних.

о. Маєвський є священик Церкви а не корпорації; а як він не був священиком корпорації, то корпорація не могла його викидати.

Отже запамятайте собі всі ті, які хочете справу процесу добре зрозуміти. В Канаді є дві організації, що однаково звуться "Укр. Греко-Православна Церква в Канаді". Одна з них є не заінкорпорована, істнує ще від 1918; це є **духовна Церква.**

Друга існує від 1929: це є **корпорація.** Церква і корпорація однаково звуться, але між ними є така ріжниця як між небом і землею. Бо одна є дійсно необграничена Церква, а друга **є тільки корпорація** ограничена в своїй діяльности для завідування майна й инших дочасних справ Церкви.

Православні українці!

Попередні собори, крім т. зв. семого, були соборами Церкви.

На них Церква радо вітала не тільки делеґатів громад, але й вірних Церкви.

Це право вірних до участи в соборах Церкви знищила консисторія корпорації. Привернім назад права вірних Церкви!